

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Skierniewicach**

***Powiatowa Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Skierniewicach***

96-100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 33

www.gov.pl/web/psse-skierniewice; e-mail: psse.skierniewice@sanepid.gov.pl

**OCENA STANU SANITARNEGO
I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
MIASTA SKIERNIEWICE
I POWIATU SKIERNIEWICKIEGO
ZA ROK 2022**

Skierniewice, luty 2023

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	6
III. Stan sanitarny podmiotów leczniczych	17
IV. Warunki higieny środowiska	23
V. Higiena żywności i żywienia.....	35
VI. Stan sanitarny środowiska pracy	53
VII. Higiena dzieci i młodzieży.....	59
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	66
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.....	73
X. Działalność pionu oddziału laboratoryjnego	82

I. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna na mocy ustawy z dnia 14 marca 1985r. (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 338) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny radiacyjnej,
- 4) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 5) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 6) zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- 7) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach realizuje zadania przy pomocy podległej mu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, czyli jednostki budżetowej będącej podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa (art. 15 w/w ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej). Zakres terytorialny działania PPIS w Skierniewicach obejmuje miasto Skierniewice oraz powiat skierniewicki.

Wdrożony Zarządzeniem Nr 2/2014 z dnia 17 marca 2014 r. Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi oraz Zarządzeniem Nr 8/2014 z dnia 4 kwietnia 2014 r. Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach system zarządzania w działalności kontrolnej PIS woj. łódzkiego, zgodnie z PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, zapewnia jednolity sposób wykonywania czynności kontrolnych przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego.

System zarządzania wsparty jest procedurami i instrukcjami kontrolnymi przekazanymi do stosowania przez Głównego Inspektora Sanitarnego, jednolitymi na obszarze całego kraju. Oprócz prowadzenia przez powiatowego inspektora sanitarnego działalności kontrolnej, w PSSE w Skierniewicach prowadzone są badania i analizy laboratoryjne. Oddział Laboratoryjny posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji Nr AB 540. Laboratorium wykonuje badania próbek pobranych w ramach czynności kontrolnych z obszaru żywności

i żywienia, wody, kosmetyków, środowiska pracy i zamieszkania oraz wykonuje analizy materiału biologicznego pobranego od ludzi. Laboratorium działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej Inspekcji Sanitarnej Województwa Łódzkiego i poza próbkami z obszaru działania PPIS w Skierniewicach wykonuje oznaczenia na rzecz innych inspektorów sanitarnych i pozostałych zleceniodawców zewnętrznych. Posiadanie akredytacji jest potwierdzeniem wdrożenia systemu zarządzania oraz kompetencji technicznych laboratorium.

Zgodnie z przyjętym w grudniu 2021 roku „Planem zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Skierniewicach na 2022 r.” główne cele działalności w minionym roku dotyczyły:

1. Doskonalenia nadzoru sprawowanego przez Państwową Inspekcję Sanitarną z wykorzystaniem usług cyfrowych.
2. Optymalizacji i dalszej profesjonalizacji sprawowanego przez organy PIS nadzoru.
3. Rozwoju Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS) oraz usprawnienia pracy w tym zakresie.
4. Wzmocnienia struktur i doskonalenia organizacji pracy do bardziej wydajnych, skutecznych i oszczędnych działań.
5. Kształtowania wizerunku PIS jako nowoczesnej organizacji.

Zestawienie prowadzonej w 2022 r. działalności kontrolno-represyjnej.

Pion / rodzaj działalności	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba decyzji administracyjnych		Liczba nałożonych mandatów karnych	Liczba postanowień	Liczba opinii
		merytorycznych	płatniczych			
Nadzór Epidemiologiczny	6348 (ilość wywiadów 6057)	8	5	--	16	--
Higiena Środowiska (komunalna)	610	139	33	1	20	149
Higiena Żywności, Żywienia i P.U.	807	137	86	33	2	--
Higiena Pracy	321	14	4	--	9	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	159	2	--	--	--	--
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	43	1	48	--	--	91
Oświata Zdrowotna	63	--	--	--	--	--
RAZEM	8 351	301	176	34	47	240

Zestawienie prowadzonej w 2022 r. działalności w zakresie poboru próbek i wykonywania badań (w tym badań na rzecz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych).

Pion / rodzaj działalności	liczba pobranych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	mikrobiologicznych
Epidemiologia	132	2240	--	--	4488
Higiena Środowiska (komunalna)	251	2005	4572	4369	3014
Higiena Żywności, Żywienia i PU	275	3423	508	1335	4910
Higiena Pracy		53	--	141	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	--	65	--	65	--
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	--	--	--	--	--
RAZEM	658	7786	5080	5910	12412

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego dokonywana była na podstawie analizy chorób zakaźnych oraz danych z nadzoru epidemiologicznego prowadzonego przez pracowników Sekcji Nadzoru Epidemiologicznego. Zakres działania w ramach zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych polegał na prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, w celu ustalenia źródła zakażenia, oraz podejmowaniu działań przeciwepidemicznych mających za zadanie przerwanie dróg szerzenia się zakażenia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

Sytuacja epidemiologiczna na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego została przeanalizowana w podziale na zachorowania wywołane przez wirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowania wywołane przez pozostałe czynniki chorobotwórcze podlegające obowiązkowej rejestracji.

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez wirusa SARS-CoV-2.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące zakażeń wirusem SARS-CoV-2 i zgonów na COVID-19 dostępne są na stronie internetowej www.gov.pl/web/koronawirus.

Sytuacja epidemiologiczna dla całego kraju w zakresie zakażeń SARS-CoV-2 oceniana była jako dynamiczna. Znaczący wzrost zachorowań odnotowano w I kwartale 2022r.

Na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego odnotowano kilkanaście ognisk wywołanych wirusem SARS-CoV-2, szczególnie w placówkach oświatowych, jak również w dużych i mniejszych zakładach pracy.

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez inne czynniki chorobotwórcze podlegające obowiązkowej rejestracji

Wirusowe zapalenie wątroby

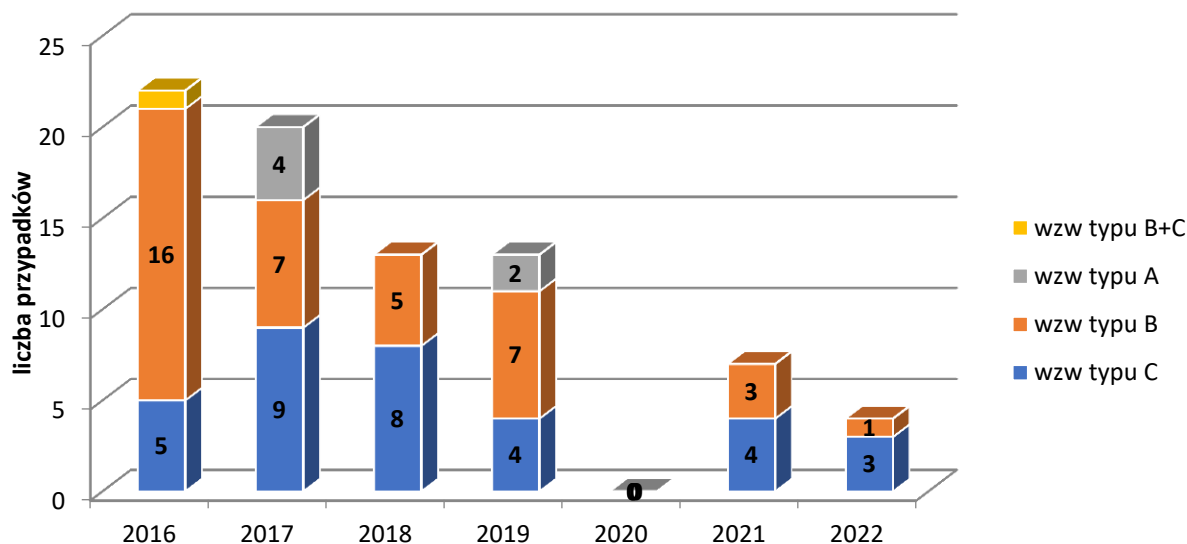
Zachorowalność na wirusowe zapalenia wątroby w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim od szeregu lat nie stanowi znaczącego problemu epidemiologicznego.

W 2022 r. zarejestrowano przypadki zachorowań na WZW wyłącznie wśród mieszkańców miasta:

- 3 zachorowania na WZW typu C
- 1 zachorowanie na WZW typu B

W następstwie wykonywanych badań kontrolnych wykryto:

- 3 nosiciele p/ciał anty-HCV.

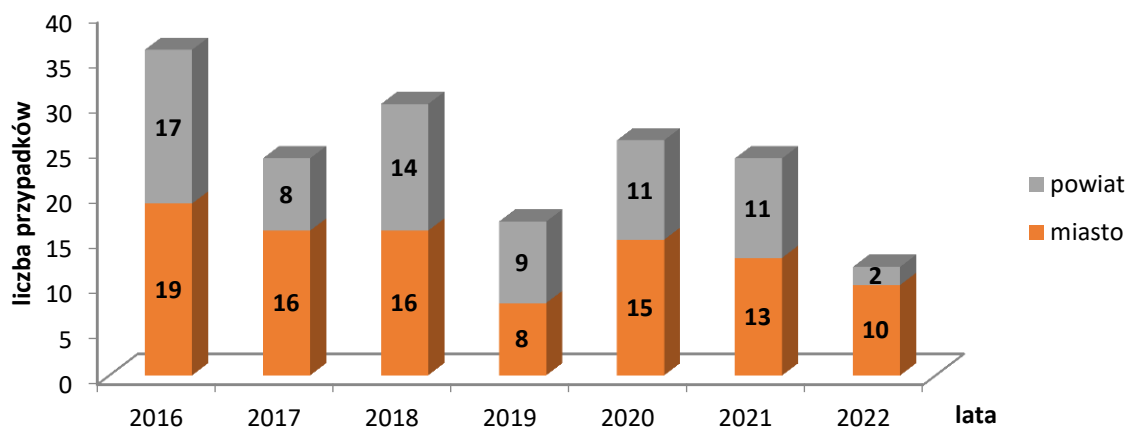

Ryc. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w latach 2016-2022.

Zatrucia pokarmowe i nieżyty żołądkowo-jelitowe wywołane przez bakterie i wirusy

Konsekwentnie realizowany nadzór nad bezpieczeństwem żywności oraz szerzenie wiedzy zdrowotnej w tym zakresie, przyczynia się do poprawy sytuacji epidemiologicznej zatruc pokarmowych. Liczba zatruc pokarmowych w 2022 r. na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego była niższa niż w roku poprzednim - zatruciom uległo 13 osób, spośród których 9 wymagało krótkotrwałego leczenia szpitalnego. Powodem wysokiego odsetka hospitalizowanych był duży udział dzieci wśród chorujących. Przyczyną większości zachorowań były bakterie z rodzaju *Salmonella spp.*

Zatruc zbiorowych w roku 2022 na terenie miasta i powiatu nie odnotowano.

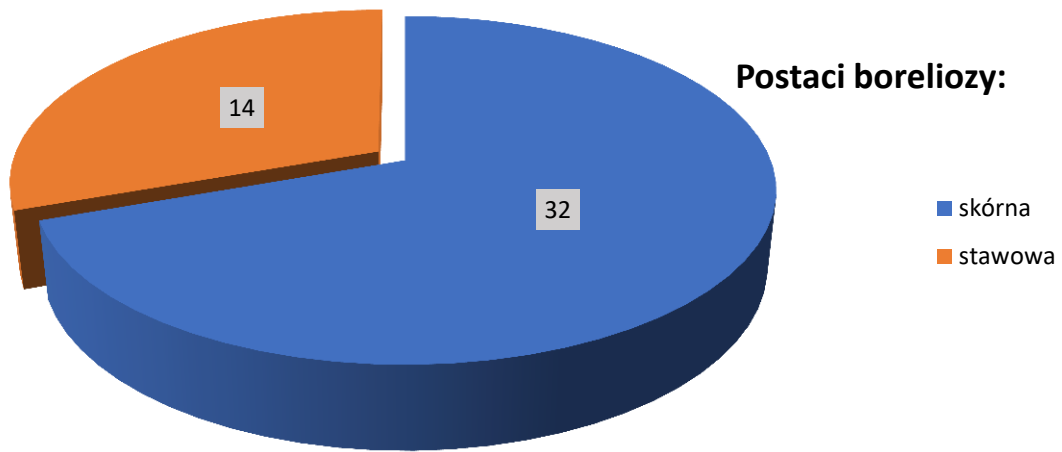
Ryc. Liczba zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie z rodz. *Salmonella spp.* dla miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego latach 2016-2022.

Ponadto badania laboratoryjne wykonywane w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Skierniewicach wykryły 11 nosicieli bakterii z rodz. *Salmonella spp.* Ponowne badania kontrolne nie potwierdziły obecności bakterii chorobotwórczych.

W 2022 r. zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy wykazywały tendencję zwykłą (z 5 w 2021 r. do 33 przypadków). Zachorowania te charakteryzowały się objawami żołądkowo-jelitowymi i dotyczyły głównie dzieci do 4 roku życia. Zdecydowana większość przypadków zachorowań na rotawirusy wymagała hospitalizacji.

Borelioza

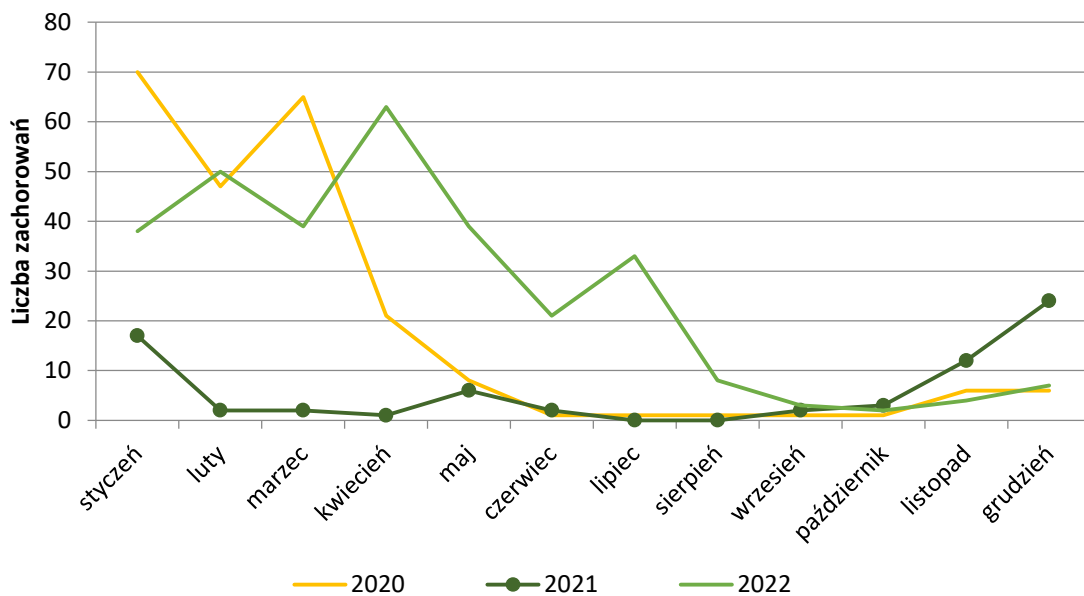
Istotnym problemem epidemiologicznym na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego nadal stanowią zachorowania na boreliozę. W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano wzrost zachorowań - liczba przypadków w 2021 r. – 30, a w 2022 r. – 46. Zdecydowana większość zakażeń dotyczyła osób dorosłych. Lekarze zgłaszali zachorowania na boreliozę na podstawie objawów skórnych (głównie występowania rumienia o średnicy powyżej 5 cm) oraz w oparciu o wyniki badań serologicznych.

Ryc. Postaci boreliozy w 2022 roku.

Choroby wieku dziecięcego

W 2022 r. nastąpił znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną (z 71 w roku 2021 do 307 przypadków). Odnotowano 1 przypadek zachorowania na świnkę u małego mieszkańca miasta. Korzystna sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na odrę, świnkę i różyczkę spowodowana jest wprowadzeniem obowiązkowych dwukrotnych szczepień przeciwko tym chorobom.

Ryc. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2020-2022.

W ubiegłym roku sprawozdawczym odnotowano niewielki wzrost liczby zachorowań na płonicę z 11 w 2021 r. do 17 w 2022 r. Nie stwierdzono ogniskowych powiązań epidemiologicznych ze środowiskiem szkolnym lub przedszkolnym.

Ponadto w 2022 r. na terenie miasta i powiatu skierniewickiego odnotowano niewielki wzrost zachorowań na krztuśca - 3 przypadki (1 przypadek z powiatu skierniewickiego, 2 przypadki z miasta Skierniewice).

Na terenie miasta i powiatu nie występują przypadki najcięższych chorób wieku dziecięcego (tj. polio, odra, błonica i tężec noworodków), co niewątpliwie związane jest z prowadzonymi od szeregu lat obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi u dzieci i noworodków. Większość chorób wieku dziecięcego, przeciwko którym od lat prowadzone są szczepienia ochronne nie występuje na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego.

Inne choroby zakaźne stanowiące problem epidemiologiczny

- CHOROBY OŚRODKOWEGO UKŁADU NERWOWEGO

W 2022 r. na terenie powiatu zgłoszono 1 przypadek zapalenia opon mózgowych u dziecka w wieku 12 lat oraz 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu u mężczyzny w wieku 37 lat.

- ZAKAŻENIA WIRUSEM HIV

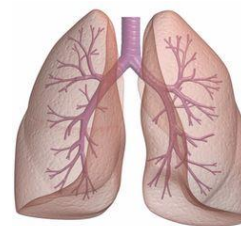
Na nadzorowanym terenie zarejestrowano 7 przypadków zakażeń wirusem HIV z czego 1 osoba wymagała hospitalizacji.

- CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE

W 2022 r. odnotowano 4 przypadki zachorowań wywołanych przez Streptococcus pneumoniae na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. Z czego u dwóch pacjentów rozpoznano posocznicę dlatego wymagali oni hospitalizacji.

- GRUŻLICA

Od kilku lat zachorowania na gruźlicę utrzymują się na stałym poziomie. W 2022 r. zarejestrowano łącznie 5 nowych wykrytych zachorowań na gruźlicę (postać prątkująca) – u jednej kobiety i czterech mężczyzn. Podczas prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych osoby wskazane z najbliższego otoczenia chorych (wspólne zamieszkanie, miejsce pracy) zostały objęte nadzorem i skierowane do lekarza POZ celem dalszej diagnostyki.

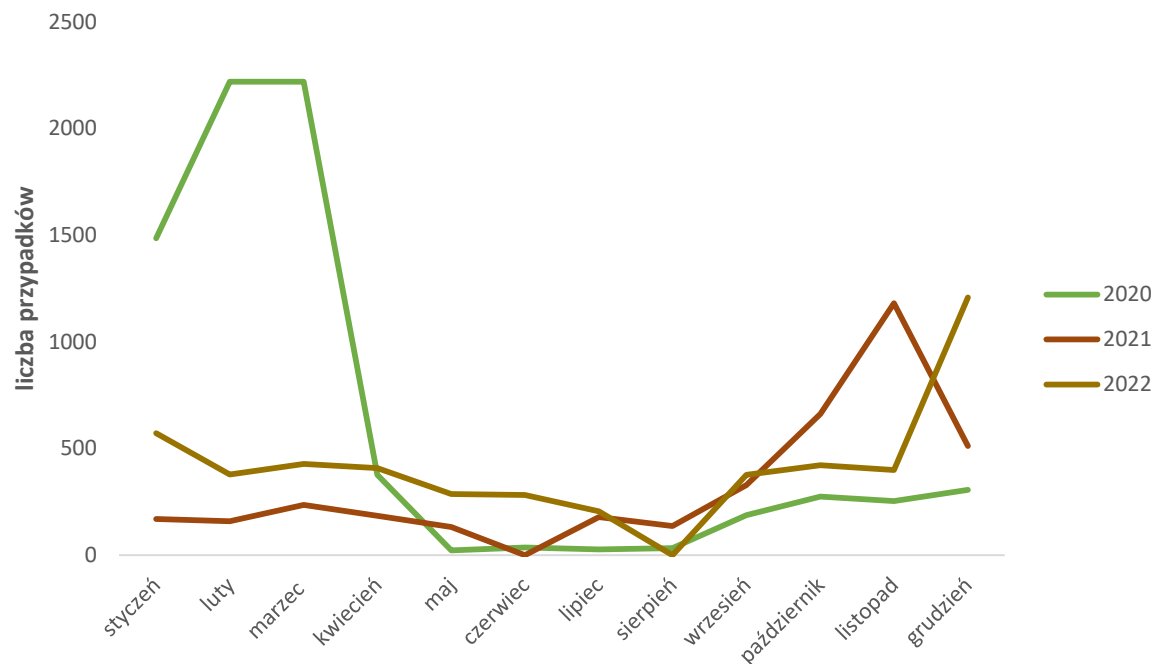

- CHOROBY RZADKIE

- Creutzfeldta-Jakoba: W 2022 r. zarejestrowano jeden przypadek zachorowania na encefalopatie gąbczaste u kobiety, mieszkanki powiatu skierniewickiego. W trakcie dochodzenia epidemiologicznego nie ustalono źródła zakażenia.
- Giardioza: Zarejestrowano jeden przypadek w powiecie skierniewickim u pięcioletniego dziecka.
- Choroba legionistów wywołana przez bakterię Legionella Pneumophila: zarejestrowano jeden przypadek w mieście Skierniewice u mężczyzny lat 31.

- GRYPA I ZACHOROWANIA GRYPOPODOBNE

W 2022 r. zarejestrowano 4 964 przypadki podejrzeń grypy i zachorowań grypopodobnych. Większość zachorowań przypadła na jesienny okres epidemiczny od listopada do grudnia 2022 r.

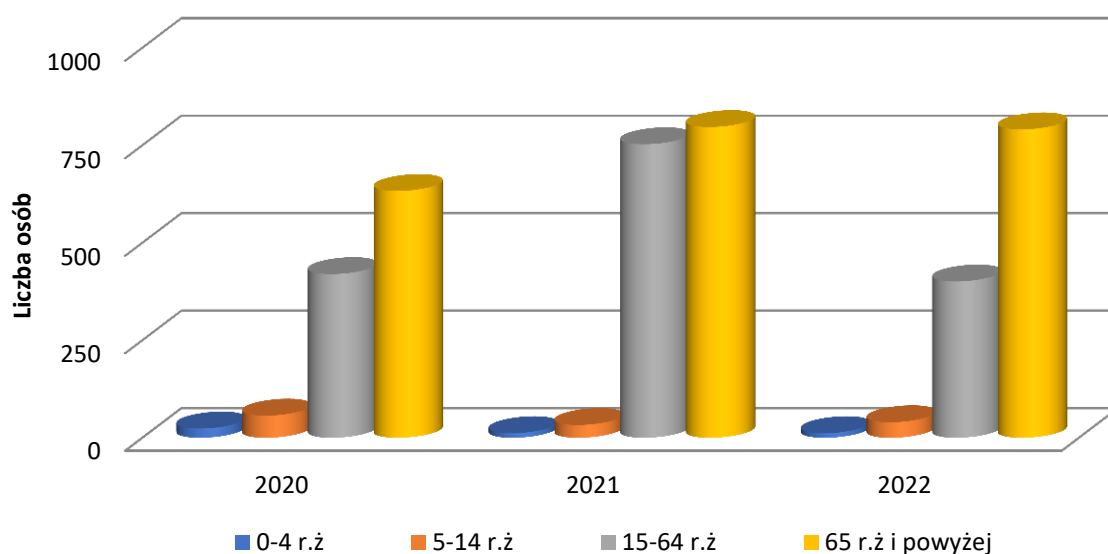
Ryc. Liczba zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne w sezonie epidemicznym w latach 2020-2022.

W 2022 r. najczęściej na grypę i infekcje grypopodobne chorowały osoby z przedziału wiekowego od 15 do 64 roku życia (2052 zachorowań) oraz dzieci od 0 do 4 roku życia (1378 zachorowań). Najrzadziej chorowały osoby w przedziale wiekowym 65+ (499).

Wiek	LICZBA ZACHOROWAŃ	
	Ogółem	w tym osoby skierowane do szpitala
0-4	1378	12
5-14	1035	5
15-64	2052	2
65 i więcej	499	20
RAZEM	4964	39

Tab. Liczba zachorowań oraz hospitalizacji na grypę i infekcje grypopodobne według wieku chorych w 2022 roku.

W 2022 roku wykonano łącznie 1 244 szczepień p/grypie. Najliczniej szczepiącą się grupą są seniorzy w wieku 65 i więcej lat, korzystający ze szczepień dofinansowywanych przez samorządy terytorialne. Wzrost osób zaszczepionych w grupie wiekowej 15-64, również związany jest z prowadzonym dofinansowaniem, ponieważ skorzystać mogą z niego osoby które ukończyły 60 rok życia. Ponadto sytuacja epidemiczna, mogła spowodować znaczny wzrost szczepień p/grypie szczególnie w grupie wiekowej 15-64 lata. W poprzednich latach (poza rokiem 2021) można zauważyć, znaczną różnicę w wykonanych szczepieniach w poszczególnych grupach wiekowych.

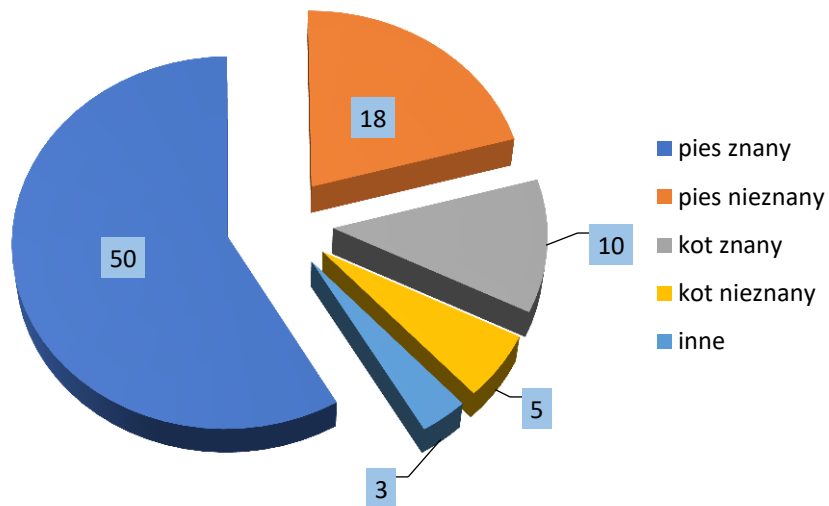
Ryc. Liczba osób zaszczepionych p/grypie w latach 2020 - 2022 w różnych grupach wiekowych.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego podejmowano działania, prowadzące się do bieżącego monitorowania zachorowalności na grypę i infekcje grypopodobne, a w trakcie prowadzenia systemu SENTINEL - wybraną placówkę podstawowej opieki zdrowotnej zaopatrzone w materiały do pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku grypy. W okresie zagrożenia chorobami grypopodobnymi lub grypą rozpowszechniano również informacje o podejmowaniu działań profilaktycznych.

Pokąsania przez zwierzęta

W roku sprawozdawczym zgłoszono 86 (52 w mieście i 34 w powiecie) przypadki pokąsań ludzi przez zwierzęta „podejrzane o wściekliznę”. Sprawcami narażenia były: psy, koty, lis, wiewiórka oraz mysz. Wszystkie narażone osoby poinformowano o konieczności zgłoszenia się do punktu konsultacyjnego szczepień p/wściekliznie. Podstawą podjęcia szczepień u 13 osób był kontakt głównie z nieznanymi zwierzętami (psami, kotami,) w przypadku 1 osoby kontakt z lisem oraz jednej osoby kontakt z myszą. W zakresie pokąsań przez zwierzęta współpracowano ściśle z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii.

Ryc. Liczba pokąsań przez zwierzęta w 2022 r.

Sytuację epidemiologiczną zachorowań wywołanych przez czynniki chorobotwórcze inne, niż wirus SARS-CoV-2 podlegające obowiązkowej rejestracji na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w 2022 r. można uznać za zadowalającą.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Szczepienia ochronne w Polsce realizowane są w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych, w ramach którego, prowadzona jest dystrybucja preparatów szczepionkowych do 16 POZ oraz 3 oddziałów w WSZ Skierniewice znajdujących się na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego wykonujących obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży. Podczas rutynowych kontroli przeprowadzonych w punktach szczepień nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu i przestrzegania terminów ważności szczepionek. Prowadzony jest systematycznie monitoring temperatury w lodówkach.

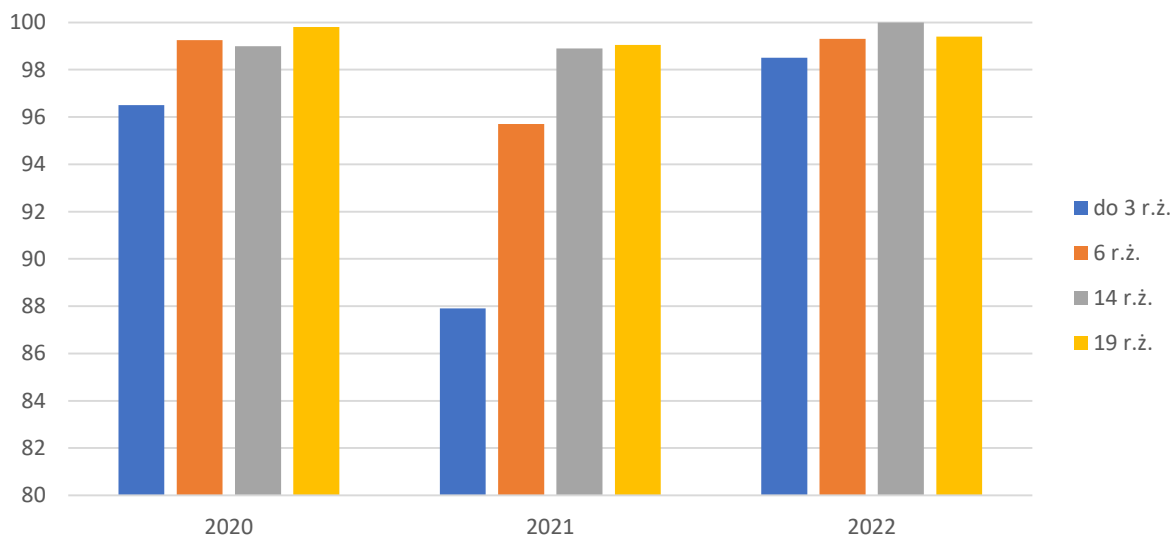
Na terenie miasta Skierniewice w 2 punktach szczepień doszło do przerwania łańcucha chłodniczego - podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące przekroczenia wartości temperatur w urządzeniach chłodniczych, gdzie przechowywane były preparaty szczepionkowe.

Wyszczepialność w zakresie szczepień obowiązkowych objętych Programem Szczepień Ochronnych w zależności od rodzaju szczepionki, wahała się od 86,8 % do niemal 100 %.

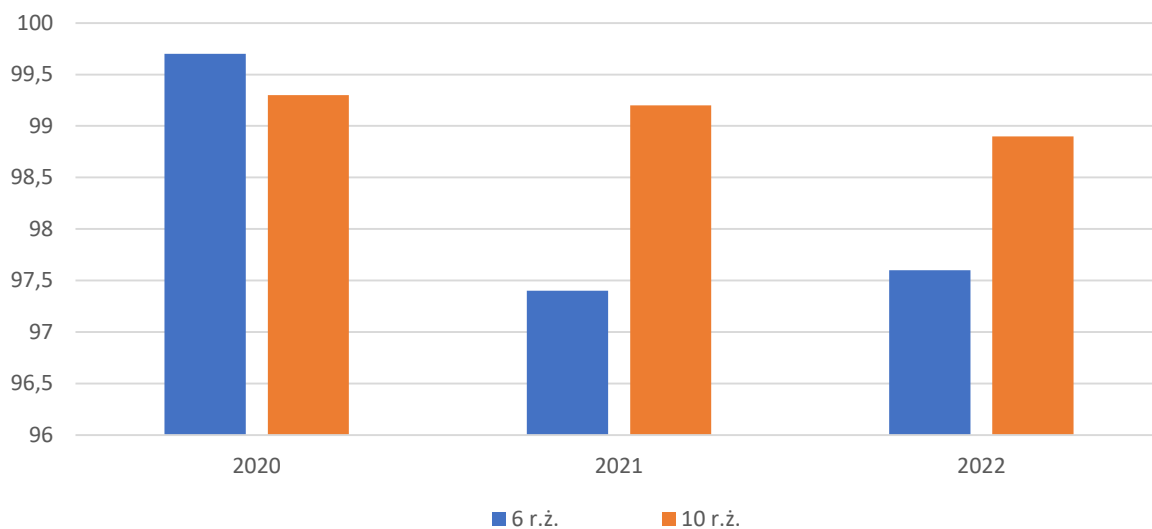
U znacznej części nieszczepionych dzieci odroczenie szczepienia uwarunkowane było wskazaniem lekarskimi (ze względu na zły stan zdrowia dziecka). Natomiast niewielki odsetek dzieci nieszczepionych wynikał z decyzji rodziców - świadomie uchylających się od obowiązku podjęcia szczepień - motywujących swoje działania odrębnością kulturową, religijną lub etniczną oraz przekonaniem o szkodliwym oddziaływaniu szczepionek na organizm ich dziecka. Niestety, od kilku lat, obserwuje się rosnący trend w odniesieniu do liczby osób uchylających się od szczepień, utrzymujący się zarówno w województwie łódzkim jak i w Polsce.

Odporność poszczepienna ma istotne korzyści indywidualne, ale także znaczenie populacyjne ze względu na tzw. odporność zbiorowiskową polegającą na mniejszym ryzyku

zachorowań wśród osób, które nie mogły być zaszczepione z powodu licznych przeciwwskazań zdrowotnych. Realne zagrożenie dla odporności zbiorowiskowej, stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień, stąd konieczność edukowania społeczeństwa w zakresie korzyści zdrowotnych wynikających ze szczepień.

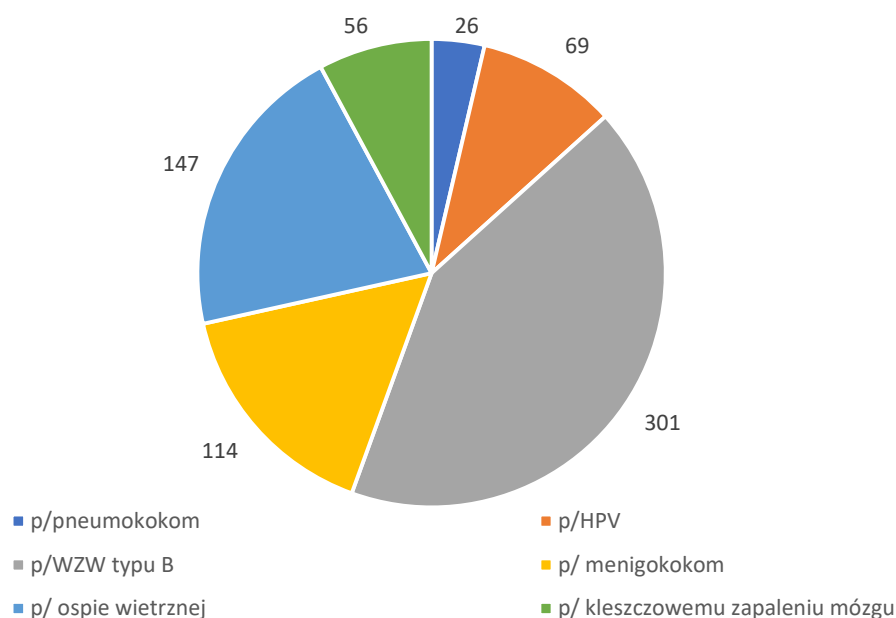
Ryc. Odsetek dzieci zaszczepionych przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis w latach 2020-2022 w poszczególnych grupach wiekowych (%).

Ryc. Odsetek dzieci uodpornionych przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 i 10 roku życia w latach 2020-2022 (%).

Szeroko rozumiana profilaktyka chorób zakaźnych osiągnana jest między innymi poprzez wykonywanie zalecanych szczepień ochronnych. Powszechność korzystania z takiej prewencji ograniczana jest wysokimi kosztami zakupu szczepionek nier refundowanych (poza PSO).

Od 2017 r. realizowane są w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO) szczepienia przeciw pneumokokom, a od 2021 r. realizowane w ramach PSO są szczepienia przeciw rotawirusom. W 2022 r. przeciw pneumokokom w ramach szczepień nieodpłatnych zaszczepiono 461 dzieci urodzonych w danym roku, zaś ze szczepień zalecanych skorzystało 26 osób. Przeciw rotawirusom w 2022 r. zaszczepiono 445 dzieci.

Ryc. Szczepienia zalecane w populacji ogólnej wykonane na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w 2022 roku (l. osób).

W 2022 r. zostało poddanych szczepieniom zalecanym p/HPV 69 osób, z czego 54 z nich stanowiły kobiety, zaś pozostałe 15 osób to mężczyźni. Odnosząc się do szczepień zalecanych p/wzw typu B znaczną większość stanowiły osoby powyżej 30 r.ż. (288 osoby), zaś pomiędzy 20-29 r.ż. było to zaledwie 13 osób.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem. Za powiązanie czasowe uznaje się zaburzenia stanu zdrowia, które wystąpiły w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki z wyjątkiem odczynów po szczepieniu BCG (szczepionka przeciw gruźlicy). Od 1995 roku prowadzony jest system ścisłego monitorowania NOP. Na potrzeby prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wprowadzono kryteria rozpoznawania niepożądanych odczynów poszczepiennych, które obejmują trzy rodzaje: ciężkie, poważne, łagodne.

W 2022 roku na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego nie zgłoszono żadnego przypadku NOP po szczepieniu.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Działalność kontrolno-represyjna

W 2022 roku harmonogram kontroli obejmował 103 obiekty służby zdrowia, tj. Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach z 21 oddziałami klinicznymi (16 diagnostycznych i 5 pomocniczych) oraz 102 zakłady leczenia otwartego. Kontrole rozpoczęto zgodnie z harmonogramem zaplanowanym na rok 2022. Znacząca większość kontroli dotyczyła stanu sanitarno-technicznego obiektów, utrzymania czystości pomieszczeń i wyposażenia, postępowania z bielizną, postępowania z odpadami medycznymi, procesów dezynfekcji i sterylizacji. Przeprowadzono również kontrole w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych, zgłaszalności przypadków chorób zakaźnych oraz nadzoru nad osobami ze styczności z chorymi na wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu C.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń

Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach

Większość oddziałów oceniono jako dostatecznie zorganizowane pod względem epidemiologicznym. Posiadają one minimalną ilość gabinetów zabiegowych, zespołów sanitarnych (odrębnych dla pacjentów i personelu), brudowników i pomieszczeń pomocniczych.

Od wielu lat trudności pojawiające się w spełnianiu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą wynikają z kilku przyczyn m.in. ze znacznego stopnia wyeksploatowania budynków, niekorzystnych rozwiązań architektonicznych (np. krzyżujące się ciągi komunikacyjne) oraz niewystarczającej bazy lokalowej (niezupełnie dostosowanej do potrzeb szpitala).

Podobnie jak w poprzednich latach, w trakcie prowadzenia kontroli brane pod uwagę były następujące elementy: stan techniczny pomieszczeń i urządzeń, bieżąca czystość oraz stosowanie procedur higieniczno-sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz stwierdzenia nieprawidłowości lub braku poprawy stanu sanitarnego wydano **13 decyzji administracyjnych** z czego 3 przedłużające, 5 nakazujących i 5 finansowych.

Decyzja nr 1/2022 przedłużająca: wydana na poradnię rehabilitacji leczniczej, poradnię ortopedyczno-urazową i oddział ortopedyczno-urazowy oraz zespół poradni specjalistycznych.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 2/2022 przedłużająca: wydana na oddział noworodków oraz blok porodowy.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 3/2022 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na poradnię laryngologiczną, zespół poradni specjalistycznych oraz oddział okulistyki.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 4/2022 przedłużająca: wydana na oddział chorób wewnętrznych II i geriatricznych.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 5/2022 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na zespół poradni specjalistycznych (ul. Wita Stwosza).
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 6/2022 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na oddział kardiologiczny.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.

Decyzja nr 7/2022 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na oddział OITiA z okresem wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2022 r.
Na oddział ortopedyczno-urazowy, oddział rehabilitacyjny oraz poradnię rehabilitacyjną.
Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.07.2023 r.

Decyzja nr 8/2022 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na SOR z okresem wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Dużym sukcesem szpitala było pozyskanie pomocy finansowej od „Fundacji Polsat – Jesteśmy dla dzieci”, dzięki której wykonano modernizację Oddziału Dziecięcego co niewątpliwie poprawiło standardy sanitarne w opiece nad dziećmi. Ponadto WSZ w Skierniewicach jest w trakcie realizacji projektu pn.: „Termomodernizacja budynków szpitalnych Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach”. W związku z tym w 6 budynkach użyteczności publicznej, służących ochronie zdrowia są prowadzone prace związane z wymianą instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody, wymianą okien, drzwi zewnętrznych, wymianą oświetlenia oraz dociepleniem elewacji i montażem 2 instalacji fotowoltaiki.

Do najlepiej zorganizowanych i nowoczesnie wyposażonych oddziałów należą w dalszym ciągu oddziały: nefrologiczny ze stacją dializ, kardiologiczny, chirurgiczny, OITiA. W strukturach Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego funkcjonuje lądowisko dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, które znacznie poprawiło dostęp pacjentów do opieki medycznej.

Utrzymywaniem bieżącej czystości i porządku oraz przygotowywaniem roztworów dezynfekcyjnych w oddziałach szpitalnych zajmują się pracownicy z firmy zewnętrznej. Szpital zaopatrzonej jest w wystarczającą ilość mopów oraz drobnego sprzętu do mycia i prac porządkowych, który jest oznakowany i przydzielony do poszczególnych oddziałów. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stan sanitarno-porządkowy pomieszczeń szpitalnych oceniono jako dostateczny.

Pranie bielizny szpitalnej wykonuje firma zewnętrzna – zapewniająca jednocześnie transport (odbiór i przywóz) bielizny brudnej i czystej. Na terenie szpitala wykonuje się tylko wstępną dezynfekcję bielizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną bieliznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału bielizny czystej od bielizny brudnej.

Postępowanie z odpadami nie uległo istotnym zmianom w porównaniu do ubiegłych lat. Odpady medyczne w szpitalu nadal segregowane są w miejscu ich powstawania i składane do pojemników jednorazowego użytku lub worków foliowych o wcześniej ustalonych kolorach. Odpady medyczne z poszczególnych oddziałów są systematycznie (przynajmniej raz na dobę) przekazywane do pomieszczenia magazynowego. Pomieszczenie to znajduje się w budynku gospodarczym, posiada osobne, zamknięte wejście, zmywalne powierzchnie ścian i podłóg oraz wyposażone jest w klimatyzator. Zapewniono również urządzenie chłodnicze do przechowywania odpadów o kodzie 18 01 02 (części ciała, organy). Odpady medyczne zakaźne odbiera spółka ECO-ABC z Bełchatowa.

Profilaktyka zakażeń szpitalnych realizowana jest w szpitalu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Powołany w szpitalu Zespół i Komitet Kontroli Zakażeń Szpitalnych realizuje program nadzorowania i zapobiegania zakażeniom szpitalnym w wyczerpującym zakresie. Ustalane są zasady rejestracji czynników alarmowych, antybiotykoterapii i profilaktyki antybiotykowej. Prowadzony był również bieżący nadzór epidemiologiczny.

Sterylizacja narzędzi, bielizny operacyjnej i innych przedmiotów medycznych odbywa się metodą parową i plazmową w Centralnej Sterylizatorni WSZ posiadającej 2 przelotowe i jeden plazmowy autoklaw. Przygotowywanie sprzętu do sterylizacji (dezynfekcja narzędzi, mycie, suszenie, pakietowanie) wykonywane jest w poszczególnych oddziałach. Z bloku

operacyjnego narzędzia po wstępnej dezynfekcji przywożone są w zamkniętych kuwetach do Centralnej Sterylizatorni, gdzie przeprowadzany jest dalszy ciąg dezynfekcji, pakietowania i sterylizacji. Systematycznie kontrolowano skuteczność procesów sterylizacji, a rejestry wykonywanych procesów sterylizacji i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Prosektorium wchodzące w skład Zakładu Patomorfologii WSZ w Skierniewicach zapewnia 6 miejsc do przechowywania zwłok. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń nie uległ zmianie, a bieżący stan czystości nie budził zastrzeżeń.

Z uwagi na trwający stan epidemii, Wojewódzki Szpital Zespolony im. St. Rybickiego w Skierniewicach realizował świadczenia opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 poprzez zapewnienie łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzonym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2, w tym łóżka z ardiomoniorem oraz możliwością prowadzenia tlenoterapii i wentylacji mechanicznej. Ilość łóżek dla pacjentów była zależna od ogólnej sytuacji epidemiologicznej na terenie województwa.

Bloki żywienia w szpitalach

W Punkcie Wydawania Posiłków prowadzona jest działalność w zakresie żywienia zbiorowego, w tym porcjowania i wydawania posiłków na naczyniach wielokrotnego użytku dostarczanych w formie cateringowej. Firma cateringowa przygotowuje posiłki dla pacjentów WSZ w Skierniewicach, w zatwierdzonym przez PPIS w Zgierzu bloku żywienia „GREK RTC” Sp. z o.o. w Zgierzu ul. Piątkowska 83R. Blok żywienia jest zatwierdzony do prowadzenia działalności w zakresie produkcji posiłków od surowca oraz w oparciu o półprodukty i gotowe produkty z zachowaniem ciągłości łańcucha chłodniczego, pakowaniu ich w naczyniach jednorazowego i wielokrotnego użytku oraz geny ze stali nierdzewnej, a także w zakresie dostarczania posiłków firmowymi środkami transportu w formie cateringowej do klientów instytucjonalnych oraz indywidualnych w termo torbach oraz innych produktów niewymagających chłodzenia w pojemnikach łatwo-zmywalnych z pokrywami. Posiłki dostarczane są do Punktu Wydawania Posiłków w WSZ codziennie o wyznaczonych godzinach przez firmę cateringową własnymi środkami transportu przystosowanymi do prawidłowego oraz bezpiecznego przewozu posiłków i żywności. Posiłki są porcjowane i serwowane na naczyniach wielokrotnego użytku na miejscu w Punkcie Wydawania Posiłków WSZ w Skierniewicach przez personel firmy cateringowej. Wszystkie zatrudnione osoby posiadają orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych. Punkt Wydawania Posiłków składa się z tzw. głównej rozdzielni posiłków oraz kuchenek oddziałowych

zlokalizowanych przy oddziałach szpitalnych. W kuchenkach oddziałowych zapewniono zlewy dwukomorowe, profesjonalne maszyny myjąco-wyparzające oraz zamknięte szafki o powierzchniach łatwo-zmywalnych do przechowywania naczyń wielokrotnego użytku. Pomieszczenia zakładu, drobny sprzęt, wózki transportowe, naczynia wielokrotnego użytku utrzymane są w dobrym stanie i kondycji technicznej, czystości. Czystość pod kątem mikrobiologicznym sprawdzana jest przez pracowników Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach. Jeden raz w roku pobierane są wymazy m.in. z wózków transportowych, naczyń wielokrotnego użytku. Procesy mycia i dezynfekcji prowadzone są prawidłowo zgodnie obowiązującymi instrukcją w ramach GHP. Na oddziale laryngologicznym pacjenci otrzymują posiłki w formie poporcjowanej w naczyniach jednorazowego użytku. W Punkcie Wydawania Posiłków są wdrożone i utrzymywane procedury systemu HACCP, w tym prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń zgodnie z opracowanymi instrukcjami i procedurami GHP/GMP. W 2022 r. karami mandatowego nie stosowano. Decyzji administracyjnych nie wydawano. W roku 2022 r. sprawozdawczym oceniono jeden jadłospis dekadowy. W celu poprawy żywienia pacjentów wydano zalecenia dotyczące uwzględnienia podaży warzyw i owoców do kolacji w bieżącym planowaniu diety podstawowej, wprowadzenia 3 razy w dekadzie podaży suchych roślin strączkowych oraz ryb. Pismem z dnia 11 stycznia 2023 r. „GREK RTC” Sp. z o.o. ul Piątkowska 83 R, 95-100 Zgierz poinformowała Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach, że w planowaniu bieżących jadłospisów uwzględniano w/w zalecenia.

Kuchnia mleczna

W 2022 r. zewidencjonowano 1 kuchnię mleczną. W roku sprawozdawczym kuchnia mleczna nie była kontrolowana. Kuchnia mleczna zlokalizowana jest przy oddziale dziecięcym WSZ w Skierniewicach. W poprzednich latach warunki sanitarno-techniczne pomieszczeń zagospodarowanych na działalność kuchni mlecznej nie budziły zastrzeżeń. W kuchni sporadycznie sporządzane są mieszanki, które są wykorzystywane do żywienia niemowląt i małych dzieci (preferowane karmienia piersią oraz stosowanie gotowych preparatów i żywności specjalnego przeznaczenia). Nad prawidłowym stanem sanitarnym kuchni mlecznej oraz sposobem żywienia pacjentów oddziału dziecięcego i niemowlęcego sprawuje nadzór pielęgniarka oddziałowa oddziału dziecięcego. W kuchni mlecznej wdrożone zostały procedury i instrukcje GHP/GMP oraz system HACCP.

Zakłady lecznictwa otwartego

W harmonogramie kontroli na 2022 r. ujętych było 39 niepublicznych i 11 publicznych zakładów opieki zdrowotnej, 51 gabinetów prywatnych o charakterze zabiegowym oraz 1 gabinet medyczny w zakładzie pracy chronionej.

Łącznie przeprowadzono w nich 99 kontroli. Stan sanitarny tej grupy obiektów oceniono jako dobry. W miarę posiadanych środków finansowych dokonywane były remonty, modernizacje obiektów oraz zakup nowego wyposażenia. Stan sanitarny poradni przyszpitalnych omówiono powyżej. W ramach przeprowadzonych kontroli zostało wydanych 31 pouczeń na placówki (POZ oraz gabinety prywatne) pouczenia najczęściej dotyczyły: braku instrukcji do mycia rąk nad miejscem do tego przeznaczonym, braku opisu płynu do dezynfekcji rąk (nazwy preparatu oraz daty jego ważności), braku procedur sanitarnych, nieprzestrzegania reżimu sanitarnego (braku maseczki). Kierownicy placówek medycznych byli zobowiązani do natychmiastowego usunięcia nieprawidłowości.

Wszystkie zakłady świadczące usługi medyczne zaopatrzone są w wodę dobrej jakości bakteriologicznej i fizykochemicznej z wodociągów sieciowych zaopatrzenia zbiorowego. Znaczna większość podmiotów leczniczych korzysta z ciepłej wody i ogrzewania z sieci ciepłowni miejskiej, a część ma własne lub wspólne kotłownie z innymi użytkownikami budynku. Na terenach wiejskich zdarzają się przypadki korzystania z podgrzewaczy elektrycznych. Nigdzie nie stwierdzono braku ciepłej wody. Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub do kanalizacji sieciowej, w mieście tylko do kanalizacji miejskiej.

Odpady medyczne zbierane są w sposób bezpieczny dla personelu i środowiska w typowych pojemnikach plastikowych, a następnie przechowywane w lodówkach do czasu ich wywiezienia. Prowadzona jest dokumentacja ilości i rodzaju oddawanych odpadów. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach i wywożone przez uprawnione firmy. Nie stwierdzono przypadków mieszania odpadów komunalnych z odpadami niebezpiecznymi.

Aktualnie w wielu podmiotach lecznictwa otwartego, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy fabrycznie pakowany. Tam, gdzie używane są narzędzia wielokrotnego użytku sterylizację wykonuje się w sterylizatorach parowych. Podmioty, które nie posiadają własnych autoklawów korzystają z usług Centralnej Sterylizatorni Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach. Transportem materiału do i ze sterylizacji zajmują się zleceniodawcy po dokładnym zabezpieczeniu pakietów przed wtórnym zanieczyszczeniem.

Skuteczność procesów sterylizacji we wszystkich nadzorowanych placówkach kontrolowano systematycznie. Rejestry wykonywanych procesów i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Stan sanitarno-porządkowy obiektów oceniono jako dobry. Utrzymaniem czystości zajmowali się etatowi pracownicy. Wszystkie placówki wyposażone były w drobny sprzęt do mycia i prac porządkowych. Bieżąca czystość i stan sanitarny nie budziły zastrzeżeń.

Dezynfekcja i komory dezynfekcyjne

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono prawidłowy dobór środków dezynfekcyjnych, o szerokim spektrum działania, odpowiednio przechowywanych i stosowanych. Opracowane i wdrożone są procedury dezynfekcji (narzędzi i materiałów oraz powierzchni). Procesy dezynfekcji prowadzone są środkami dopuszczonymi do stosowania w placówkach opieki zdrowotnej. Przeznaczenie roztworów, środków chemicznych oraz dobór stężeń do poszczególnych rodzajów dezynfekcji jest prawidłowy. Placówki posiadają instrukcje dotyczące przygotowywania i posługiwania się środkami dezynfekcyjnymi. Stosuje się rotację środków dezynfekcyjnych, zwracając uwagę na skuteczność działania oraz bezpieczeństwo pacjentów i personelu medycznego.

IV. WARUNKI HIGIENY ŚRODOWISKA

Główne statutowe zadania wykonywane przez Sekcję Nadzoru Higieny Środowiska PSSE w Skierniewicach stanowiły kontynuację problematyki z lat wcześniejszych. Dziedzinami o potencjalnie największym, możliwym, negatywnym wpływie na zdrowie, dotyczącymi znacznych populacji ludzi była jakość wody do spożycia w zaopatrzeniu zbiorowym, jakość wody w basenie kąpielowym i kąpielisku, sanitarno-techniczne świadczenia usług zdrowotnych (w tym postępowanie z odpadami medycznymi) oraz warunki świadczenia usług fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu. Kontynuowano kontrole obiektów użyteczności publicznej związanych ze sportem, kulturą, wypoczynkiem i transportem osobowym. Ważną i trudną dziedziną było rozpatrywanie interwencji od mieszkańców dotyczących zdrowotnych aspektów pobytu w lokalach mieszkalnych i uciążliwości środowiskowych.

Pracownicy Sekcji zaangażowani byli w działania związane z napływem uchodźców do Polski spowodowanym trwającym konfliktem zbrojnym na Ukrainie.

Zaopatrzenie w wodę do spożycia.

Mając na względzie bezpieczeństwo zdrowotne wody i bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu skierniewickiego prowadzony był zwiększony nadzór nad producentami wody w celu zapewnienia jakości wody odpowiadającej wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W znacznej części wodociągów występowały przekroczenia parametrów mikrobiologicznych. W części z tych wodociągów pomimo prowadzenia intensywnych działań naprawczych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne czy poszczególne urzędy gmin, które zarządzają tymi wodociągami zanieczyszczenia utrzymywały się przez wiele miesięcy. Wiązało się to ze znacznym wzrostem wykonywania badań zarówno w kontroli wewnętrznej jak i urzędowej, a sytuacja ta skutkowała wydawaniem decyzji o braku przydatności wody do spożycia bądź warunkową przydatnością wody. Obecna sytuacja wymaga podjęcia szerokich działań przez producentów wody, które pozwolą zidentyfikować przyczynę powstawania i utrzymywania się tych zanieczyszczeń.

Największy wodociąg komunalny na nadzorowanym terenie, z ujęciem i stacją uzdatniania w Skierniewicach, produkował przez cały rok wodę dobrej jakości. Nie występowały ograniczenia w dostawie wody dla odbiorców. Zgłaszano jedną interwencję na niewłaściwy smak i zapach wody pochodzącej z sieci tego wodociągu. Po pobraniu prób wody do badań laboratoryjnych okazało się, że interwencja ta była niezasadna.

Na obszarach wiejskich, poza fragmentem objętym siecią wodociągu skierniewickiego, funkcjonowało dostarczając odbiorcom domowym 29 mniejszych komunalnych wodociągów zaopatrzenia zbiorowego oraz 6 innych wodociągów zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej lub zakłady branży żywnościowej.

Na ogólną liczbę ok. 48 tys. mieszkańców miasta i ok. 38,2 tys. mieszkańców powiatu ziemskiego z wodociągów sieciowych korzysta, według posiadanych danych ok. 98 % z nich. Można przyjąć że cały nadzorowany teren, poza kilkoma niewielkimi miejscowościami lub częściami miejscowości jest zwodociągowany.

Woda ze wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia była regularnie poddawana badaniom jakości, równoległe przez inspekcję sanitarną jak i podmioty

eksploatujące te urządzenia. Wykonano badania wszystkich wymaganych parametrów z częstotliwością określoną wcześniej w sytuacjach wskazujących na obecność naturalnych lub obcych zanieczyszczeń, pobierano próbki dodatkowe.

W 2022 r. zostały unieruchomione aż 4 wodociągi z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne, bakterie grupy Coli wodociągi: Wola Drzewiecka, Kolonia Starorawska, Dąbrowice, Słupia). Podjęte działania naprawcze polegające między innymi na płukaniu i dezynfekcji studni oraz sieci wodociągowej przyniosły oczekiwany efekt. Na koniec roku 2022 tylko jeden z tych wodociągów (Słupia) podawał odbiorcom wodę o warunkowej przydatności do spożycia.

Wydano **23** decyzje o warunkowej przydatności wody do spożycia głównie z powodu przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, sporadycznie i/lub fizykochemicznych (wodociągi: Słupia, Bolimów, Kolonia Wola Szydłowiecka, Wylezin Stary, Głuchów, Janisławice, Dębowa Góra, Józefatów, Kolonia Starorawska, Kwasowiec, Maków, Dąbrowice, Humin, Słomków), **5** decyzji przedłużających warunkową przydatność wody do spożycia (wodociągi: Bolimów, Wylezin Stary, Janisławice, Kolonia Starorawska).

W pozostałych wodociągach zanieczyszczenia występowały przeważnie w pojedynczych próbkach i w szybkim czasie uzyskiwano poprawę. Dotyczyło to wskaźników mikrobiologicznych (ogólna liczba bakterii i/lub bakterie grupy coli), barwy, mętności, manganu i żelaza.

Decyzji na stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych nie wydawano. W stosunku do 2 wodociągów wydano zalecenia (Bolimów i Kolonia Wola Szydłowiecka) dotyczące wykonania odnowienia powłok malarskich studni, tj. głowic, przewodów oraz pokryw - zalecenia wykonano.

W minionym roku rozpoczęły się i nadal trwają kompleksowe prace modernizacyjne stacji uzdatniania wody wodociągu Skierniewice.

Z uwagi na długo utrzymujące się w niektórych wodociągach zanieczyszczenia mikrobiologiczne pomimo prowadzenia intensywnych działań naprawczych Gmina Maków na stacjach uzdatniania wody w Dąbrowicach i Słomkowie zainstalowała dodatkowe lampy UV do dezynfekcji wody.

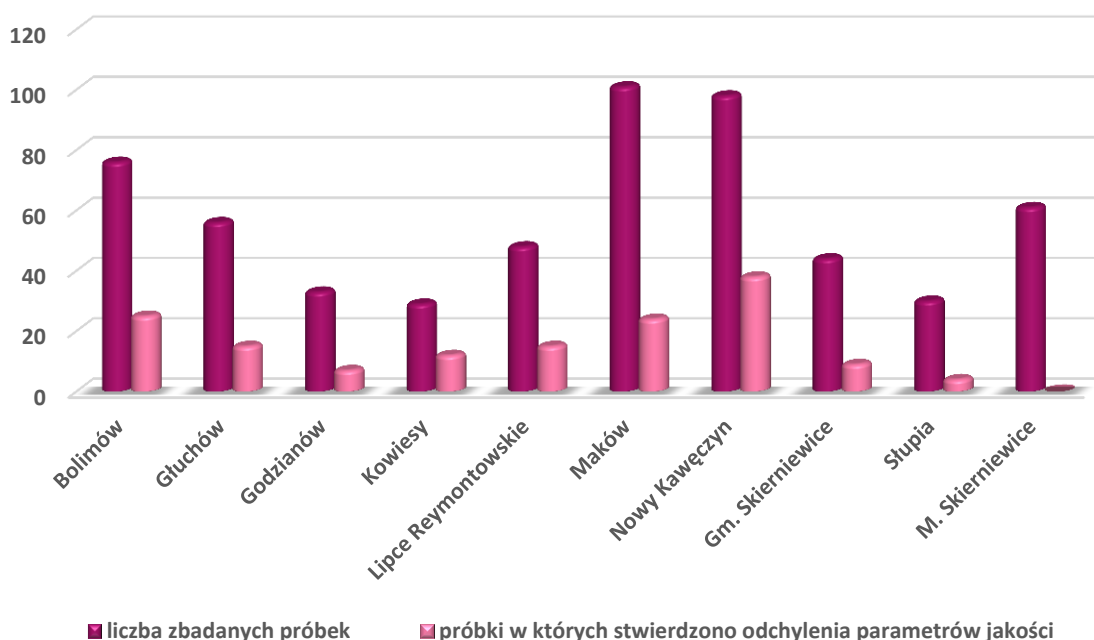
Poza wodociągami komunalnymi prowadzono badania wody w 6 wodociągach lokalnych zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej i zakłady branży żywnościowej. W jednym wodociągu Stacji Paliw Zawady, gm. Kowiesy wydano decyzję warunkowej przydatności wody, z uwagi na ponadnormatywną zawartość związków żelaza, manganu

i mętność. Podjęto działania naprawcze, przedstawiono wyniki badań, w których nie stwierdzono przekroczeń.

Dwa urządzenia czyli wodociąg Instytutu Ogrodnictwa przy ul. Konstytucji 3 Maja 6 w Skierniewicach oraz wodociąg Biura Ochrony Rządu w Raduczu nie były eksploatowane przez cały rok - brak dla nich ocen jakości wody.

Z tej grupy ubył 1 obiekt, tj. REYDROB Lipce Reymontowskie, który zawiesił produkcję.

W pozostałych wodociągach lokalnych woda spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia.

Ryc. Liczba zbadanych próbek do liczby próbek, w których stwierdzono odchylenia parametrów jakości w wodociągach sieciowych w roku 2022 r.

Basen kąpielowy i kąpielisko.

Pod nadzorem PSSE w Skierniewicach znajduje się jeden obiekt – Pływalnia „NAWA” w Skierniewicach.

W 2022 r. w wodzie udostępnianej kąpiącym się na pływalni „NAWA” w Skierniewicach występowały okresowe przekroczenia dla następujących parametrów: *Legionella spp.* oraz mętność.

Badanie ciepłej wody wykonane w ramach kontroli wewnętrznej prób pobranych z natrysków damskiego i męskiego wykazało wystąpienie bakterii rodz. *Legionella spp.*, w przypadku obu próbek. Wydano decyzję nakazującą Pływalni Miejskiej „NAWA” Sp. z o.o. w Skierniewicach doprowadzić jakość wody ciepłej pod względem mikrobiologicznym do

obowiązujących norm oraz przeprowadzić zabieg czyszczenia i dezynfekcji systemu ciepłej wody użytkowej. Po przeprowadzeniu natychmiastowych zabiegów czyszczenia i dezynfekcji termicznej zanieczyszczenie zostało wyeliminowane. Podmiot przedstawił wyniki badań wody. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczenia obowiązującej normy bakterii rodz. *Legionella spp.*

Na pływalni kontroli pionu HŚ podlegają także pomieszczenia odnowy biologicznej udostępniane klientom, w szczególności: solarium, sauna, gabinet masażu i siłownię wraz z zapleczem. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy tych pomieszczeń nie budzi zastrzeżeń.

Kąpielisko nad Zalewem Zadębie zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skierniewice miało zostać otwarte dla osób kąpiących się od 24.06 do 31.08.2022 r.

Z uwagi na niekorzystne i niezaplanowane zmiany w obsłudze kąpieliska sezon kąpieliskowy rozpoczął się 25.06.2022 r.

Organizator kąpieliska opracował harmonogram poboru prób w ramach kontroli wewnętrznej, który został zatwierdzony przez PPIS, wykonano komplet badań w kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów wody zarówno w kontroli urzędowej, jak i wewnętrznej. Komunikaty o możliwości kąpieli na kąpielisku wydawano po każdorazowym badaniu próbek. Przekazywano je na bieżąco organizatorowi, władzom samorządowym i umieszczano w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Trzy razy w trakcie trwania sezonu kąpielowego w dniach 3,17 i 26 sierpnia 2022 r. w związku z wystąpieniem niepokojącego osadu na wodzie wprowadzony został krótkotrwały zakaz kąpieli.

Obecna infrastruktura przyczyniła się do poprawy jakości wypoczynku osób kąpiących się. W omawianym roku brak było zgłoszeń organizacji innych (poza Skierniewicami) kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpieli. Zdarzały się przypadki kąpieli w zwyczajowych miejscach, np. w rzece Rawce lub w zbiorniku Zadębie, które podejmowane były na odpowiedzialność kąpiących się.

Warunki udzielania świadczeń zdrowotnych i postępowanie z odpadami medycznymi.

Kontrole prowadzone w zakładach świadczących usługi lecznicze polegają na ocenie prawidłowości postępowania z bielizną, odpadami, zaopatrzenia w wodę, stanu prosektorium, stanu technicznego pomieszczeń lecznictwa ambulatoryjnego oraz otoczenia budynków.

Skierniewicki szpital nie prowadzi pralni – usługa zlecana jest firmie zewnętrznej. Na terenie szpitala wykonuje się tylko wstępną dezynfekcję białizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną białiznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału białizny czystej od białizny brudnej. Przewóz białizny wykonuje usługodawca. Warunki zbierania i segregacji odzieży brudnej, a następnie magazynowania i wydawania białizny czystej ocenia się pozytywnie. Pralnia ta pierze także akcesoria dla komórki sprzątającej pomieszczenia szpitala. Zaleceń dotyczących stanu sanitarno-technicznego tych pomieszczeń nie wydawano.

Na terenie szpitala wykonuje się tylko wstępną dezynfekcję białizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną białiznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału białizny czystej od białizny brudnej.

Odpady medyczne niebezpieczne wytwarzane przez szpital przechowywane są we właściwych warunkach, chociaż dla odpadów o właściwościach zakaźnych nie jest to chłodnia, a pomieszczenie chłodzone urządzeniem klimatyzacyjnym. Odbierane są 3 razy w tygodniu - z zachowaniem maksymalnego czasu przechowywania dla temperatury do 18 °C. Odpady w rodzaju „resztki ciała i organy...” przechowywane są w lodówce. Odpady medyczne zakaźne z przychodni i gabinetów lekarskich tymczasowo magazynowane są w zaadoptowanych lodówkach i przekazywane do utylizacji. Na terenie miasta i powiatu nie zlokalizowano zakładów, które prowadzą działalność w zakresie magazynowania lub utylizacji medycznych odpadów niebezpiecznych.

W 2022 r kontynuowano badania jakości wody ciepłej na oddziałach łóżkowych w kierunku bakterii rodz. *Legionella spp.* wywołującej zakażenia o objawach typu zapalenia płuc. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczenia badanego parametru, celem utrzymania dobrego stanu (ograniczenia stopnia zasiedlania sieci wody ciepłej przez bakterie rodzaju *Legionella spp.*) zalecono cyklicznie dokonywać przegrzania instalacji wodą o temp. powyżej 50 °C .

Stan sanitarno-techniczny budynków szpitala oraz przychodni i poradni ambulatoryjnych oceniany został pozytywnie. Zakończone zostały prace termomodernizacyjne wszystkich budynków, w których znajdują się przychodnie i poradnie ambulatoryjne (ocieplenie budynków, wymiana okien, częściowa wymiana instalacji ciepłej). Kontrola sanitarna przeprowadzona w tych pomieszczeniach w miesiącu grudniu wykazała, że część tych pomieszczeń wymaga odnowienia ścian i sufitów z uwagi na zagrzybienie, zabrudzenie. Głównie dotyczy to pomieszczeń Poradni znajdujących się na ul. Wita Stwosza, które zostały zalane w związku z powstałymi usterkami po zakończeniu prac termomodernizacyjnych tego

budynku. Firma wykonująca usługę dokona naprawy i doprowadzi pomieszczenia zagrzybione do właściwego stanu higieniczno-sanitarnego.

W roku 2022 r. w stosunku do tej grupy obiektów w pionie HŚ decyzji nie wydawano, obowiązuje 1 decyzja, dotycząca awaryjnego źródła wody.

Odpady niebezpieczne poza przychodniami szpitalnymi przechowywane są w przenośnych, wydzielonych urządzeniach chłodniczych, odbierane przez uprawnione firmy. Pranie brudnej bielizny przychodni przyszpitalnych jest wykonywane poza terenem powiatu. W pozostałych obiektach fartuchy prane są najczęściej we własnym zakresie, pozostała bielizna jest jednorazowa.

Usługi hotelarskie.

Nadal tylko jeden obiekt jest skategoryzowany.

Warunki w kompleksach pokojowych i przyległych lub samodzielnych węzłach higieniczno-sanitarnych kontrolowanych obiektów ocenia się pozytywnie - przy uwzględnieniu znacznych różnic w standardach oferowanych usług. Pranie bielizny hotelarskiej odbywa się najczęściej na terenie obiektów w wydzielonych pomieszczeniach (pralnia, suszarnia, magazyn bielizny czystej).

W 2022 r. wpłynęła jedna interwencja dotycząca niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych, występowania pluskiew w wynajmowanym pokoju. Skarga okazała się zasadna. Natychmiast w obiekcie przeprowadzony został zabieg

dezynsekcji. Uchybień w zakresie bezpieczeństwa korzystania z usług noclegowych nie stwierdzono. Stan czystości bieżącej jest dobry, bez uwag.

Toalety publiczne

Prowadzono bieżący nadzór nad czterema publicznymi toaletami (wszystkie w Skierniewicach) oraz dwoma MOP-ami przy autostradzie A2. We wszystkich toaletach jest bieżąca woda, podłączone są do sieci kanalizacyjnej. Podczas kontroli stwierdzano zadowalający stan czystości bieżącej. Trzy toalety miejskie to pojedyncze samoobsługowe

kabiny. Sprzyja to aktom wandalizmu, co z kolei powoduje, iż okresowo nie są czynne. W 2022 r. funkcjonował kompleks pomieszczeń sanitarno-higienicznych przy kąpielisku. Ogólnodostępne toalety są ponadto w obiektach użyteczności publicznej (dworzec PKP, markety, urzędy). Ich stan, podczas kontroli oceniany był pozytywnie. We wszystkich obiektach podjęto odpowiednie działania mające na celu zwiększenie częstotliwości dezynfekcji wyposażenia, zapewnienia dostatecznej ilości środków do dezynfekcji i higieny.

Wydano 2 zalecenia dotyczące naprawy uszkodzonej baterii umywalkowej oraz niezwłocznego uzupełnienia środków higieny osobistej, zalecenia wykonano.

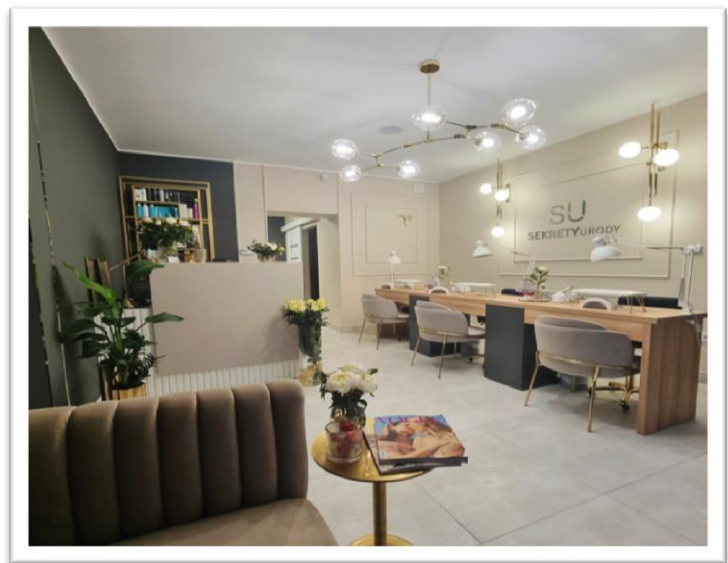
Pozostałe obiekty użyteczności publicznej oraz transport.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Ogólna liczba obiektów pod nadzorem: 169, skontrolowano: 162 obiekty.

Warunki wykonywania tego rodzaju usług ocenia się pozytywnie. We wszystkich zakładach stosuje się środki dezynfekcyjne do narzędzi, powierzchni, a także do rąk. W kosmetyce prowadzi się również sterylizację narzędzi.

Systematycznie zwiększa się liczba zakładów kosmetycznych z własnymi urządzeniami do sterylizacji. O ile jest to możliwe stosowane są narzędzia jednorazowe. Pranie brudnej

bielizny (fartuchy, pelerynki, ręczniki) z reguły wykonują właściciele zakładów we własnym zakresie. Powszechnie używane są ręczniki jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi (pochodzącymi z usług kosmetycznych i tatuażu) jest analogiczne jak w służbie zdrowia. Największe potencjalne zagrożenie zdrowotne związane jest z wykonywaniem tatuaży, makijażem permanentnym oraz innymi zabiegami powodującymi przerwanie ciągłości tkanek.

W zakładach wykonujących zabiegi naruszające ciągłość tkanek wdrożone są procedury zabezpieczenia przeciwepidemicznego. Nie wpłynęły żadne informacje

o przypadkach zachorowań z przyczyn leżących po stronie zakładów fryzjerskich czy kosmetycznych.

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów wydano 10 zaleceń dot. m.in. opracowania procedur postępowania przy wykonywaniu zabiegów powodujących naruszenie ciągłości tkanek, postępowania z odpadami niebezpiecznymi, dokumentacji skuteczności sterylizacji- 8 zaleceń zostało wykonanych, w przypadku dwóch pozostałych termin wykonania kończy się na początku 2023 r.

Złożono 2 interwencje jedna z nich okazała się być częściowo zasadna.

Stan czystości bieżącej stwierdzany podczas kontroli we wszystkich obiektach był dobry. W stosunku do właściciela jednego zakładu zastosowano karanie mandatowe, w związku z nieprzestrzeganiem obowiązujących w tym okresie obostrzeń sanitarnych. Z roku na rok jakość świadczonych usług w tym zakładach jest coraz lepsza.

Obiekty kulturalno-widowiskowe i sportowe – W stosunku do tej grupy obiektów w 2022 r. nie wydawano żadnych decyzji ani zaleceń. Stan sanitarno-porządkowy stwierdzany podczas kontroli oceniano pozytywnie. Obiekty tej grupy obecnie zapewniają, pod względem sanitarnym, właściwe warunki świadczonych usług. W obiekcie Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach zakończone zostały prace modernizacyjne. Do użytku oddanych zostało wiele pracowni (teatralna, wokalna, ceramiczna, plastyczna), studio nagrań, sale taneczne, kominkowa, konferencyjna, koncertowa, zaplecze higieniczno-sanitarne.

Transport osobowy, indywidualny i zbiorowy.

Prowadzono kontrole środków transportu osobowego podmiotów mających swoje bazy i punkty obsługi na terenie działania PPIS w Skierniewicach oraz związanych z transportem dworców, przystanków i stacji paliw. Jednostki elektryczne przewoźników kolejowych na terenie Skierniewic są sprzątane i tylko w niewielkim stopniu myte (toalety, poręcze) na torach postojowych. Nie wydawano zaleceń do tej grupy obiektów.

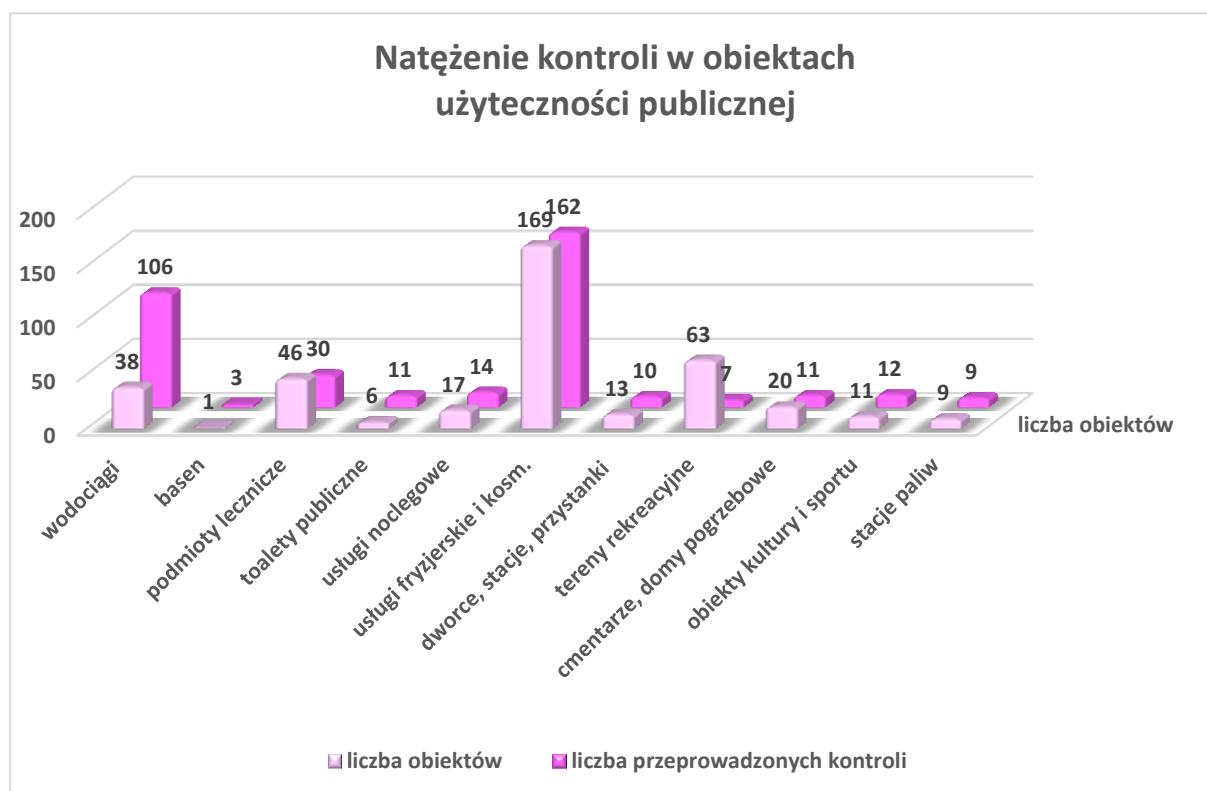
Przy współudziale Straży Miejskiej w Skierniewicach dokonano przeglądu miejsc o istotnym znaczeniu sanitarno-porządkowym dla mieszkańców miasta (place zabaw, siłownie plenerowe, ulice, skwery, parkingi, okolice miejsc użyteczności publicznej, przystanki autobusowe, teren osiedli mieszkaniowych w zabudowie jednorodzinnej, obrzeża miasta). Kontrolą objęto również te miejsca, które wymagały uporządkowania we wcześniejszych latach. Zwrócono uwagę na stan sanitarno-porządkowy w miejscach najczęściej uczęszczanych, kontrole potwierdziły, że kosze opróżniane są systematycznie.

Kontrole na terenie wybranych gmin wykonywano przy okazji dokonywania poboru prób wody.

Ogólna ocena stanu sanitarno-porządkowego była dobra. Wydano 4 zalecenia, które niezwłocznie zostały wykonane. Dotyczyły porzuconych odpadów (sprzęt AGD, worki ze śmieciami) w przydrożnym rowie, zaśmiecony teren na obrzeżach lasu.

Należy stwierdzić, że stan sanitarno-porządkowy miasta i powiatu podczas prowadzenia tych kontroli z roku na rok jest coraz lepszy.

Oprócz w/w dziedzin kontrolowano także szereg innych miejsc będących potencjalnymi obiektami ryzyka dla zdrowia publicznego jak: dom pomocy społecznej, place zabaw, cmentarze, domy przedpogrzebowe i samochody do przewozu zwłok. Uchybień nie odnotowano.

Ryc. Liczba nadzorowanych obiektów do liczby kontroli w 2022 r.

Interwencje od mieszkańców.

Ogółem wpłynęło 40 interwencji/wniosków (pisemnie, drogą elektroniczną, telefonicznie) o podjęcie czynności związanych, zdaniem autorów, z zakresem działania pionu HŚ.

Wg kompetencji przekazano 3 interwencje, 2 do wiadomości, 1 została wycofana.

Kontrole lub wizje w terenie prowadzono w toku postępowania pozostałych spraw. Protokoły z kontroli lub notatki sporządzono w przypadku 34 interwencji. Interwencji zasadnych było 27, niezasadnych 7. Ogółem przeprowadzono 69 kontroli. 8 interwencji dotyczyło obiektów będących pod nadzorem, jednak większość spraw dotyczyła niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego lokali mieszkalnych, posesji, nieprawidłowego postępowania ze ściekami i odpadami komunalnymi, uciążliwości hałasowej oraz uciążliwości powodowanych przez gryzonie, owady, ptaki.

Ponadto prowadzono postępowanie administracyjne i egzekucyjne dotyczące 3 interwencji wniesionych w 2021 roku.

Wydano 1 decyzję nakazującą właścicielowi mieszkania usunięcie naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, wydano 23 decyzje umarzające postępowanie.

W toku prowadzonych działań wydano: 1 upomnienie, 4 tytuły wykonawcze oraz 9 postanowień. Zastosowano 1 karanie mandatowe.

Nadzór nad ekshumacjami oraz przewozem zwłok i szczątków.

Ogółem wydano: 77 decyzji zezwalających na ekshumacje, 3 opinie na wywóz zwłok za granicę oraz 8 opinii dot. warunków sprowadzenia zwłok lub szczątków zza granicy (wszystkie pozytywne).

Wykonano 36 kontroli postępowania przy ekshumacjach, sprawdzono warunki wykonania 44 ekshumacji. Ekshumacje i przewozy wykonywano zgodnie z warunkami zezwoleń. Nie kontrolowano przebiegu części ekshumacji w sytuacji niskiego poziomu zagrożenia epidemicznego – szczątki kilkudziesięcioletnie, po okresie mineralizacji lub przeniesienia szczątków na niewielkie odległości w obrębie tego samego cmentarza.

Działania związane z napływem uchodźców z Ukrainy.

W związku ze znacznym napływem ludności do Polski spowodowanym trwającym Konfliktem zbrojnym na Ukrainie przeprowadzono 9 kontroli miejsc schronienia i tymczasowego zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy. W stosunku do 1 obiektu wydane zostało zalecenie z uwagi na przeciekanie fekaliiów do rowu melioracyjnego. Zalecenie zostało wykonane.

Wnioski:

W zakresie obiektów Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska do najważniejszych zadań poprawy infrastruktury można zaliczyć:

1. Utrzymanie pomieszczeń przychodni specjalistycznych szpitala w dobrym stanie sanitarno-technicznym oraz zapewnienie awaryjnego źródła wody dla tego obiektu.
2. Odpowiednie wyposażenie punktów obsługi środków transportu osobowego drogowego i kolejowego (np. automatyczne myjnie czynne przez cały rok).
3. Mając na uwadze utrzymujące się zanieczyszczenia bakteriologiczne wody w niektórych wodociągach zaopatrzenia zbiorowego należy wzmóc nadzór nad procesem technologicznym uzdatniania wody w tych wodociągach i właściwym zabezpieczeniem ujęć wody. Znaczna część Stacji Uzdatniania Wody na nadzorowanym terenie wymaga gruntownej modernizacji.
4. Należy kontynuować dotychczasowe działania we wszystkich grupach podmiotów, tak aby mieszkańcy miasta i powiatu czuli się bezpiecznie korzystając z oferowanych usług, czy też przestrzeni publicznych.

V. HIGIENA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Celem nadrzędnym higieny żywności i żywienia jest zapobieganie chorobom zakaźnym i nie zakaźnym, wynikającym ze spożywania żywności o nieodpowiedniej jakości. Główne działania ukierunkowano na zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie produkowanej żywności, żywienia, produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2022 roku do podstawowych zadań należało wykonywanie czynności związanych z realizacją zadań powierzonych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Skierniewicach, a w szczególności:

- ocena warunków sanitarno-higienicznych i technicznych zakładów produkcji, dystrybucji, sprzedaży, transportu środków spożywczych; produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- ocena jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów do kontaktu z żywnością, w tym poprzez ocenę wizualną w trakcie kontroli sanitarnych i kontroli laboratoryjnych próbek pobieranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu oraz w ramach rozpatrywanych interwencji konsumentów,
- ocena importowanych i eksportowanych środków spożywczych pochodzących spoza UE i wysyłanych poza UE w ramach granicznej kontroli sanitarnej, w tym poprzez przeprowadzanie wstępnej oceny organoleptycznej i/lub laboratoryjnej próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności na wnioski przedsiębiorców i dopuszczanie ich do obrotu,
- monitorowanie wycofanej z obrotu żywności, produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w ramach systemu wczesnego ostrzegania o pojawiających się produktach niebezpiecznych na rynku (system RASFF, RAPEX),
- rejestracja i zatwierdzanie nowo otwartych zakładów branży żywnościowej, w tym dotyczących produkcji pierwotnej,
- realizacja przedsięwzięć zaplanowanych corocznie w planie zasadniczych zamierzeń w oparciu o wytyczne GIS na rok 2022.

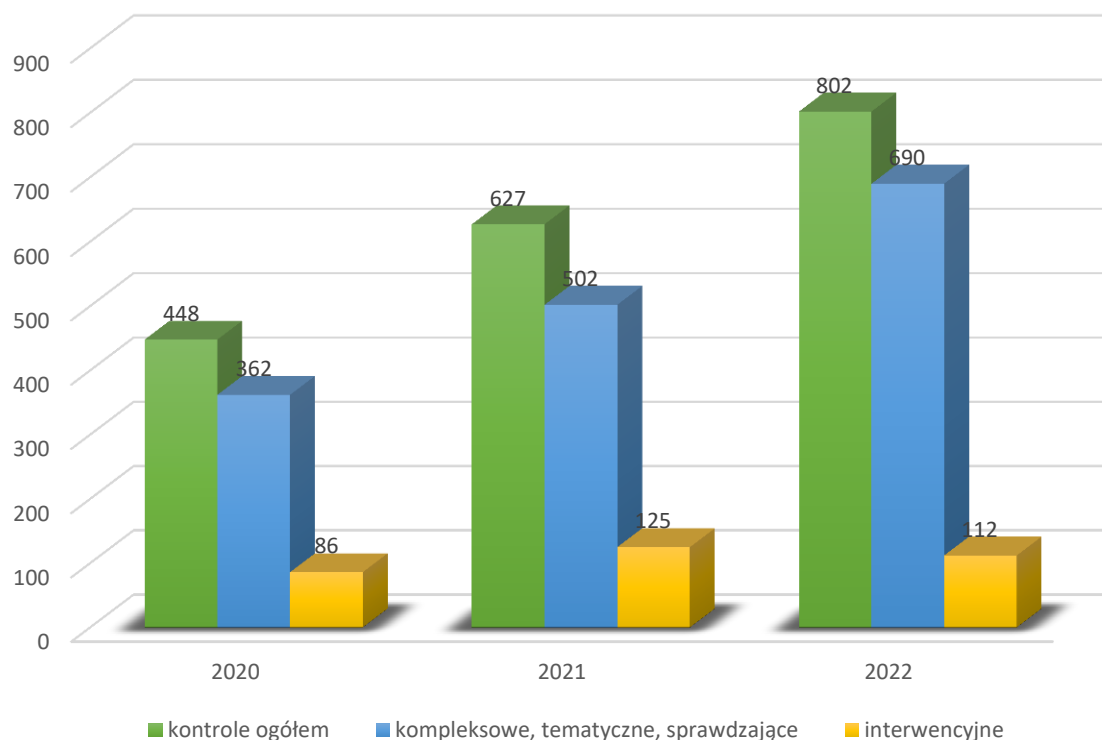
Ponadto w związku z ogłoszeniem w dniu 20 marca 2020 r. stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zadania Sekcji Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych (SNBŻŻiPK) zostały przekierowane na prowadzenie wszelkich działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się nowych zakażeń wirusa SARS-CoV-2. Do działań tych należało m.in.:

- bieżący nadzór sanitarny w obiektach użyteczności publicznej oraz sprawdzanie przestrzegania nakazów wymaganych przepisami prawa,
- czynny udział w prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, tj. zbieranie wywiadów, wprowadzanie uzyskanych danych do systemów informatycznych (EWP/SEPIS),
- rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dla ogółu społeczeństwa celem mobilizacji lokalnej społeczności do przestrzegania reżimu sanitarnego,
- pełnienie dyżurów telefonicznych celem udzielania informacji petentom.

Stan sanitarny w obszarze żywności i żywienia

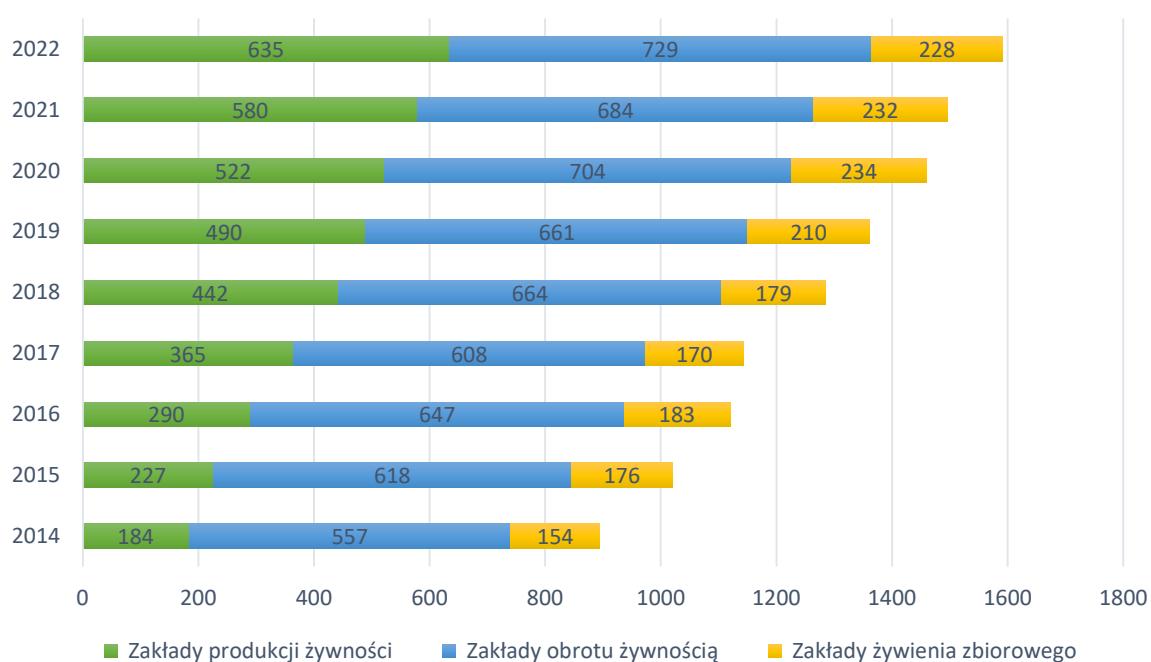
Sytuacja w obszarze bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego jest zadawalająca. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem **807 kontroli**, w tym:

- **684 kontroli** w zakładach sektora spożywczego
- **5 kontrole** w zakładach obrotu kosmetykami,
- **4 kontrole** w zakładach nie objętych nadzorem PPIS w Skierniewicach,
- **25 w ramach granicznej kontroli** (23 – import, 2 – eksport),
- **89 kontroli covidowych.**

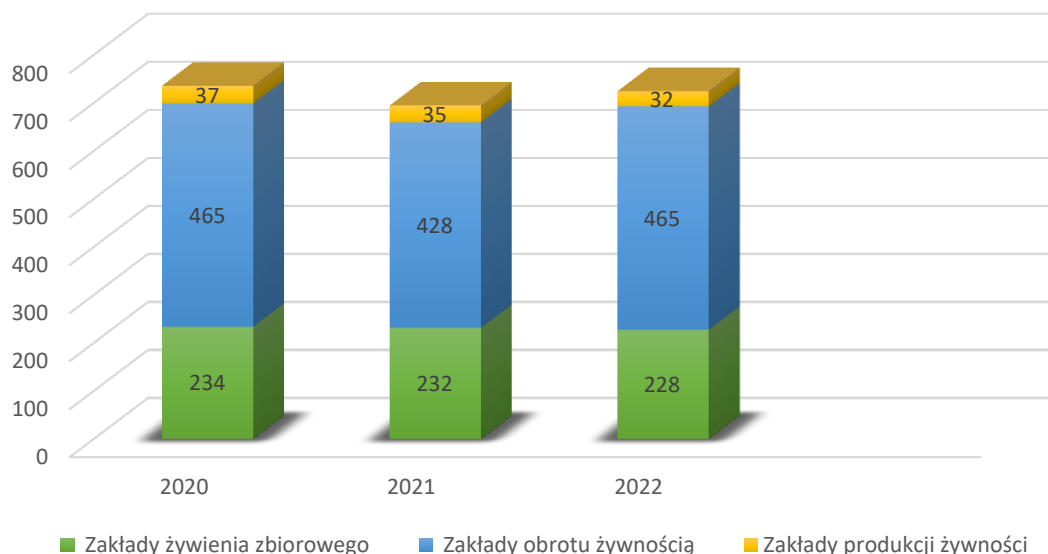
Ryc. 1 - Liczba kontroli sanitarnych ogółem do liczby kontroli kompleksowych, tematycznych, sprawdzających i interwencyjnych w zakładach branży żywnościowej w latach 2020-2022

W ramach opracowanych i wdrożonych systemów GHP (dobrej praktyki higienicznej) i GMP (dobrej praktyki produkcyjnej) wszelkie działania, które muszą być podjęte, i warunki higieniczne, które muszą być spełniane na wszystkich etapach produkcji i/lub obrotu, zapewniają wprowadzanie do obrotu żywności bezpiecznej dla konsumenta. Sukcesywnie zmniejsza się liczba stwierdzanych nieprawidłowości sanitarno-technicznych i higienicznych w obiektach produkcji i obrotu żywnością. Właściciele zakładów, mimo ostatniego kryzysu ekonomicznego w Polsce z powodu pandemii Covid – 19, modernizują zakłady na miarę swoich możliwości finansowych i usuwają bieżące niezgodności.

Ryc. 2 - Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z obowiązującymi zasadami GHP/GMP w latach 2014-2022

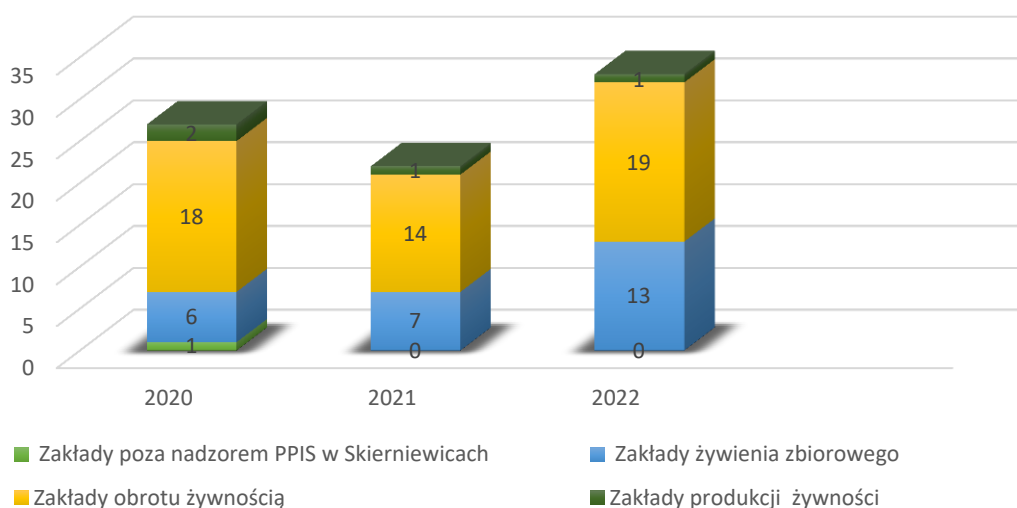
W trakcie kontroli sanitarnych w zakładach branży żywnościowej zwracano uwagę na obowiązek opracowania i wdrożenia zasad systemu HACCP zapewniającego bezpieczeństwo produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, w tym wyznaczenia krytycznych punktów kontroli (CCP). Aktualnie system HACCP w pełni wdrożono i jest on przestrzegany w 726 z zakładach (w 2021r. - 690 zakładów). U pozostałych przedsiębiorców (głównie w nowo otwartych obiektach funkcjonujących w oparciu o decyzje zatwierdzające warunkowe) powyższe systemy są w trakcie opracowywania i wdrażania.

Ryc. 3 - Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z funkcjonującym systemem HACCP w latach 2020-2022

W przypadku stwierdzenia zaniedbań sanitarno-higienicznych na właścicieli obiektów nakładano mandaty karne. Ogółem nałożono **33 mandaty karne na łączną sumę 7300 zł** (w 2021 r. nałożono 22 mandatów karnych na łączną sumę 5000 zł). Wniosków do WSSE w Łodzi o nałożenie kary pieniężnej oraz do sądu nie kierowano.

W zakładach o niewłaściwym stanie technicznym wydano **29 decyzji administracyjnych** nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (w 2021 r. wydano ogółem 14 decyzji administracyjnych).

Ryc. 4 - Liczba wystawionych mandatów karnych za stwierdzone nieprawidłowości w zakładach branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego w latach 2020-2022

W 2022 r. w trosce o zdrowie konsumenta **zbadano laboratoryjnie i oceniono** ogółem **273 próbki żywności, z czego 10 zdyskwalifikowano** (w 2021 r. zbadano 338 próbek, 10 próbek zdyskwalifikowano).

Na przestrzeni kilku lat próbki żywnościowe są sporadycznie kwestionowane. Ponadto w ramach urzędowej kontroli zbadano **5 próbek produktów kosmetycznych oraz 1 próbka materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością**. Próbki pod względem przebadanych parametrów były produktami o właściwej jakości zdrowotnej, a ich znakowanie oceniono jako prawidłowe.

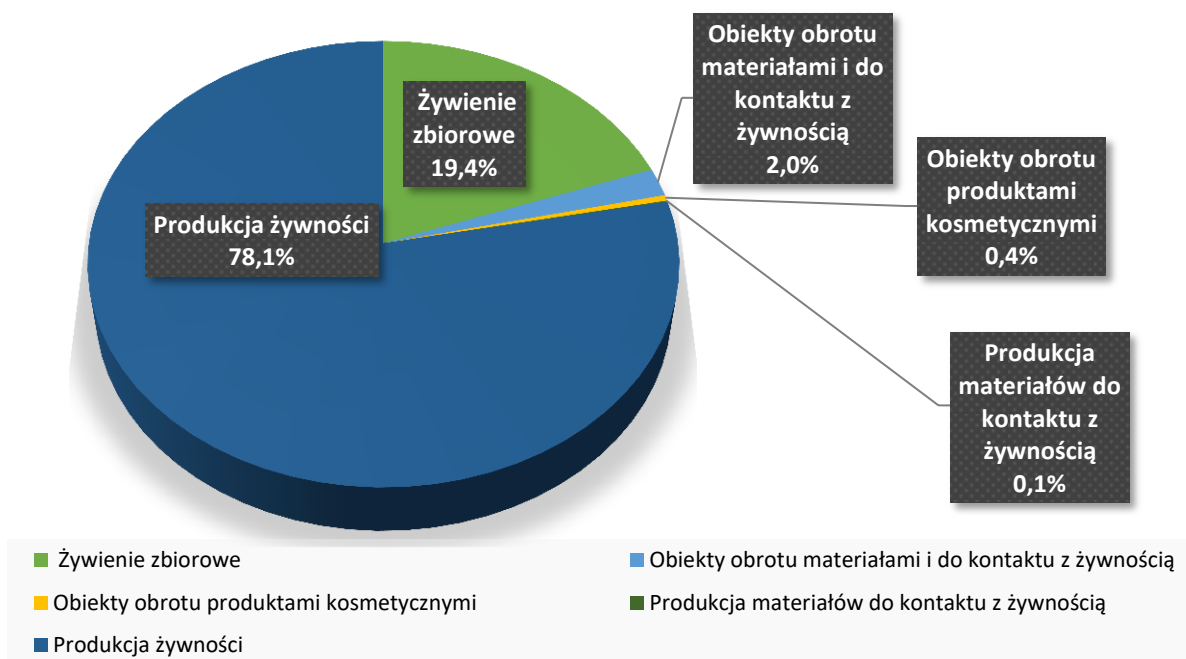
W 2022 r. **zakwestionowano 10 próbek środków spożywczych** z uwagi na:

- stwierdzone zawyżone poziomy zanieczyszczeń mikrobiologicznych, tj. bakterii Enterobacteriaceae w 1 g, przekraczające dopuszczalne poziomy określone dla tego rodzaju żywności. Zakwestionowano 10 próbek środków spożywczych pn. Lody Marsjano Świderki Premium lody z automatu o smaku śmietankowo – waniliowym.

Nadzór nad zakładami branży żywnościowej i produktów kosmetycznych

Ogółem nadzorem objęto **1918** (w 2021 r. 1826 obiektów) zakładów żywnościowych oraz dystrybutorów materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością i produktów kosmetycznych, tj.:

- produkcji żywności 932 (2021 r. 855 obiektów), w tym producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni 896 (2021 r. 817 obiektów)
- obrotu żywnością 729 (w 2021 r. 684 obiektów),
- żywienia zbiorowego 232 (w 2021 r. 255), w tym zamkniętego 104 (w 2021 r. 108 obiektów),
- produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością 1 (w 2021 r. 1 obiekt),
- obiekty obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością 24 (w 2021 r. 23 obiektów),
- obiekty obrotu produktów kosmetycznych 5 (w 2021 r. 8 obiektów).

Ryc. 5 - Struktura % zakładów nadzorowanych na terenie działania PPIS w Skierniewicach w 2022 r.

Zakłady produkcji żywności

1. piekarnie (6),
2. ciastkarnie (10),
3. wytwórnie i automaty do lodów (7),
4. młyny i inne wytwórnie żywności (2),
5. przetwórnice owocowo-warzywne (4),
6. gospodarstwa rolne z produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego, rolniczy handel detaliczny, dostawy bezpośrednie (896).

W roku sprawozdawczym skontrolowano 73 zakładów produkcji żywności, przeprowadzono 93 kontrole sanitarnych, w tym 10 kontrole interwencyjnych. Podczas 55 kontroli kompleksowych zwracano szczególną uwagę na jakość surowców stosowanych do produkcji, identyfikację dostawców i odbiorców, prawidłowość procesów technologicznych, oznakowanie wyrobu gotowego, sprawność maszyn i urządzeń szczególnie chłodniczych oraz przestrzeganie zasad GHP/GMP i stan utrzymywania procedur systemu HACCP, który rozszerzono o zasady bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. System HACCP funkcjonuje w 32 obiektach produkcji żywności. W zakładach produkcji pierwotnej (uprawa warzyw, zbóż,

owoców i pieczarek) obowiązują zasady dobrej praktyki higienicznej w ramach dobrej praktyki rolniczej (GAP).

Ogółem przeprowadzono 10 kontroli interwencyjnych, w tym:

- 4 w przetwórnich owocowo – warzywnych dot. niewłaściwej jakości tj. przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów. Rozpatrzono też 2 interwencje dot. niewłaściwej jakości produktów mrożonych dotyczące stwierdzenia przez konsumenta obecności zanieczyszczeń biologicznych – żywych larw.
- 2 w ciastkarniach dotyczące: niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, obecności gryzoni, insektów, nieprzestrzegania zasad higieny, braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu a także nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny podczas epidemii koronawirusa. Kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno – technicznego i sanitarno – higienicznego obiektu. Zastosowano karanie mandatowe.
- 1 w piekarni w związku ze zgłoszeniem konsumenta dot. niewłaściwej jakości zdrowotnej pieczywa. Interwencję uznano za niezasadną. Nie stosowano karania mandatowego. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych.
- 3 kontrole interwencyjne w produkcji pierwotnej w związku z powiadomieniami w ramach systemu wczesnego ostrzegania RASFF.

W działaniach kontrolno-represyjnych w zakładach produkcji żywności w 1 młynie odbyła się 1 kontrola sprawdzająca, która potwierdziła wykonanie wcześniejszej decyzji PPIS. Decyzję wykonano w całości. Stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne stwierdzono w dwóch piekarniach. Wydano 2 decyzje administracyjne wydane na poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń. W ciastkarniach wydano 2 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń.

Ogółem pobrano do badań laboratoryjnych 71 próbek żywnościowych, żadnej próbki nie zakwestionowano.

Zakłady obrotu żywnością

- sklepy spożywcze, w tym markety (303),
- kioski spożywcze (17),
- magazyny hurtowe (35),
- obiekty ruchome i tymczasowe (59),

- *środki transportu (207),*
- *apteki i sklepy zielarskie (34)*
- *inne obiekty obrotu żywnością (74).*

W roku sprawozdawczym skontrolowano 219 zakładów obrotu żywnością, przeprowadzono 400 kontroli sanitarnych, w tym 80 kontroli interwencyjnych, 148 zakładów oceniono na podstawie arkuszy oceny zakładu. Corocznie wzrasta liczba nowych oraz zmodernizowanych sklepów, przez co uzyskuje się poprawę ich funkcjonalności, stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia oraz higienę sprzedaży żywności. Odnotowuje się stale zwiększającą liczbę nowoczesnych urządzeń chłodniczych z automatyczną regulacją, co poprawia warunki przechowywania środków spożywczych łatwo psujących się i umożliwia ich właściwą segregację. Corocznie zwiększa się również liczba sklepów wyposażonych w klimatyzację mającą bezpośredni wpływ na poprawę warunków technicznych lokali, co w konsekwencji prowadzi do poprawy warunków sprzedaży środków spożywczych oraz komfortowego robienia zakupów. Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na stan techniczny i higieniczny zakładów, w tym daty minimalnej trwałości/ terminy przydatności do spożycia produktów nietrwałych mikrobiologicznie. Podczas czynności kontrolnych sprawdzano legalność i identyfikowalność wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego, w tym mięsa z dzików w związku z występowaniem przypadków ASF (afrykański pomór świń) na terenie kraju. Weryfikowano również wartości temperatur w urządzeniach chłodniczych przy użyciu wzorcowanych termometrów oraz sprawdzano przestrzeganie zasad bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. Sporadycznie udzielano instruktażu oraz pouczano przedsiębiorców odnośnie przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów obowiązujących w sektorze handlu.

We wszystkich skontrolowanych obiektach obrotu żywnością są opracowane i wdrożone zasady GHP oraz sporządzane zapisy z ich przestrzegania. Wśród ocenionych zakładów wg arkusza oceny stanu sanitarnego tylko 59 zakładów został zakwalifikowanych do kategorii o wysokim ryzyku. Do badań laboratoryjnych pobrano 181 próbek żywności, żadnej nie zakwestionowano.

W 2022 roku, podczas działalności kontrolno-represyjnej w zakładach obrotu żywnością wydano ogółem **17 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 15 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (6 decyzji wykonano w całości, 8 decyzji jest w trakcie realizacji, 1 decyzja przedłużająca termin wykonania),
- 2 decyzje uchylające.

Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczne nałożono **19 mandatów** na łączną kwotę 4 000 zł w sklepach spożywczych z uwagi na:

- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych w tym łatwo ulegających zepsuciu,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- niezachowany stan sanitarny w pomieszczeniach sklepu,
- oferowanie do sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności i do spożycia i/lub dacie minimalnej trwałości,
- brak identyfikowalności,
- niewłaściwą higienę personelu oraz nieprzestrzeganie procedur systemu HACCP.

Wszystkie uchybienia natury sanitarno-higienicznej zostały przez przedsiębiorców usunięte w terminie niezwłocznym, co potwierdziły przeprowadzone kontrole sprawdzające.

Wniosków do sądu nie kierowano.

Zakłady żywienia zbiorowego.

Otwarte (120):

restauracje,

bary,

pizzerie,

punkty małej gastronomii,

kebaby.

Zamknięte (104):

*Szpital, DPS,
bufety, żłobki,
stołówki przedszkolne,
stołówki szkolne,
stołówki pracownicze,
obozy letnie i zimowe*
Usługi cateringowe (8)

Wśród **232 nadzorowanych obiektów** skontrolowano **138** zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego, sporządzono **187** protokołów kontroli sanitarnych, podczas których szczególną uwagę zwracano na:

- jakość zdrowotną oraz pochodzenie surowców używanych do produkcji,
- warunki przechowywania surowców, półproduktów i gotowych potraw,
- prawidłowość procesów technologicznych na poszczególnych etapach produkcji,
- przestrzeganie zasad GHP/GMP, w szczególności instrukcji mycia i dezynfekcji powierzchni sykających się z żywnością, sprzętu, naczyń stołowych, higieny personelu z uwzględnieniem wytycznych GIS w związku z epidemią
- sposób gromadzenia i usuwania odpadów pokonsumpcyjnych i poprodukcyjnych,
- prawidłowość dokumentowania czynności opisanych w GHP/GMP i systemie HACCP,
- sposób informowania konsumentów na temat zawartych w żywności substancjach alergicznych lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji,
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych,
- system traceability, w tym identyfikowalność mięsa w kontekście ASF,
- warunki sanitarne dostarczania żywności do konsumentów w ramach realizacji zamówień „na wynos”.

Zdjęcia nowego bloku żywieniowego w Szkole Podstawowej nr 2 (zdj. z www.sp2sk.pl)

W skontrolowanych zakładach żywienia zbiorowego dla klientów były dostępne informacje o substancjach lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji, prowadzono właściwą dezynfekcję naczyń wielokrotnego użytku oraz dokumentację umożliwiającą identyfikację dostawców żywności. Naczynia jednorazowego użytku były prawidłowo oznakowane i przechowywane. Oceniano jadłospisy oraz sprawdzano przestrzeganie wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.

W roku 2022 wydano **10 decyzji administracyjnych**, w tym;

- 9 nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, urządzeń, sprzętu (4 w restauracji i 5 w PMG).
- 1 decyzja przedłużająca termin wykonania obowiązków nałożonych decyzją na wniosek przedsiębiorcy (w PMG).

Ogółem nałożono w restauracjach 4 mandaty karne na łączną sumę 1000 zł. W PMG nałożono 6 mandatów karnych na sumę 1100 zł. Karanie mandatowe stosowano z uwagi na niezachowany stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, niezachowany stan sanitarno-higieniczny środka transportu, niewłaściwa higiena personelu, nie utrzymywanie procedur systemu HACCP. Kontrole sprawdzające wykazały, że w/w nieprawidłowości zostały usunięte. Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano 17 próbek żywności w restauracjach – zakwestionowano 10 z nich.

Graniczna Kontrola Sanitarna (import i eksport)

W ramach kontroli granicznej importowanych środków spożywczych w 2022 roku dokonano oceny 97 partii środków spożywczych pochodzących z krajów trzecich (spoza UE), w tym:

- 95 partii środków spożywczych,
- 2 partie materiałów wyrobów do kontaktu z żywnością.

Dla zgłoszonych wnioskami do oceny zaimportowanych środków spożywczych pochodzących z krajów trzecich (Chin, Tajlandii, Wietnamu, Iranu, Filipin, Indii) wydano

26 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze (24 świadectwa) oraz materiały i wyroby do kontaktu z żywnością (2 świadectwa). Nie wydawano świadectw nie spełniania wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze.

Ponadto wypełniono 2 dokumenty CHED-D w systemie TRACES-NT w związku z importem z państw trzecich żywności pochodzenia niezwierzęcego tj. Nasion sezamu objętych wzmożonymi kontrolami wynikającymi z przepisów unijnych.

Wszystkie przesyłki dopuszczono do obrotu w kraju. Przeprowadzono **23 kontrole** dla produktów **importowanych z krajów trzecich** oraz **2 kontrole dla eksportowanych** środków spożywczych (2 partie produktów pn. Porzeczka czerwona mrożona.)

Pobrano do badań laboratoryjnych w ramach granicznej kontroli sanitarnej 4 próbki środków spożywczych w kierunku oceny organoleptycznej, obecność zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, tlenu etylenu. Próbek nie zakwestionowano.

W 2022 r. związku z dokonywaniem granicznej kontroli sanitarnej wystawiono ogółem 30 decyzji finansowych (27 decyzji w związku z importem oraz 3 decyzje finansowe w związku z exportem).

Interwencje Konsumentów

W 2022 r. zarejestrowano 47 interwencji. Rozpatrzono wszystkie interwencje, w ramach których przeprowadzono ogółem 44 kontroli sanitarnych w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach.

W ramach zgłoszonych interwencji:

- 2 sprawy przekazano do właściwego terytorialnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego;
- 1 sprawa została w części przekazana do właściwego terytorialnie Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej (nieprawidłowości stwierdzone w zakresie wagi produktu).

Składane interwencje najczęściej wpływały od konsumentów anonimowo lub imiennie. Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono, że:

- 17 interwencji było zasadnych (co stanowi 36 % ogółu przyjętych interwencji)
- 30 interwencji było niezasadnych (co stanowi 64 % ogółu przyjętych interwencji).

Interwencje klientów dotyczyły m.in.:

- niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności (niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych łatwopsujących, obecność zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w żywności, zmienione cechy organoleptyczne),

- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego urządzeń, sprzętu mającego kontakt z żywnością,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego i higienicznego pomieszczeń,
- nieprawidłowości w zakresie żywienia dzieci,
- nieprzestrzegania zasad systemu HACCP,
- braku właściwej wentylacji w lokalu,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych „przeterminowanych”,
- niewłaściwej higieny personelu,
- obecności szkodników i ich pozostałości w obiekcie,
- niewłaściwego stanu sanitarnego w otoczeniu zakładu,
- niewłaściwej gospodarki odpadami,
- prowadzenia działalności bez złożenia do PPIS wniosku o wpis do rejestru zakładów,
- braku higieny przy produkcji potraw, niewłaściwa jakość wydawanych potraw, niewłaściwe przechowywanie potraw,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- niestosowanie się do obostrzeń wprowadzonych ze względu na wystąpienie stanu epidemii oraz wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego (brak maseczek ochronnych).

Składane interwencje dotyczyły następujących grup obiektów:

- sklepy spożywcze – 18 kontroli w 16 obiektach, w tym 6 kontroli w marketach (4 obiekty)
- przetwórnictwo owocowo – warzywne – 2 kontrole w 1 obiekcie;
- piekarnie – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- ciastkarnia – 2 kontrole w 2 obiektach;
- producenci pierwotni – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- żywienie zbiorowe zamknięte – 6 kontroli w 4 obiektach, w tym 1 kontrola w stołówce szkolnej w 1 obiekcie, 2 kontrole w stołówkach w przedszkolach w 2 obiektach, 3 kontrole w zakładzie usług cateringowych w 1 obiekcie;
- żywienie zbiorowe otwarte – 14 kontroli w 13 obiektach, w tym 8 kontroli w zakładach małej gastronomii (7 obiektów) i 1 kontrola w gospodarstwie agroturystycznym.

W ramach przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono 17 mandatów karnych na łączną sumę **3450,00 zł** z uwagi na:

- nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny sprzedaży środków spożywczych,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych przeterminowanych,

- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (brak segregacji w urządzeniu chłodniczym, żywność narażona na zanieczyszczenie, żywność łatwopsująca przechowywana poza urządzeniem chłodniczym),
- niezachowany stan sanitarno – higieniczny w obiekcie,
- nieprawidłowe przechowywanie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (narażenie na zanieczyszczenie)
- brak monitoringu temperatur w urządzeniach chłodniczych.

W roku 2022 w ramach rozpatrywanych interwencji pobrano do badań laboratoryjnych **5 próbek** środków spożywczych, tj.:

- 1 próbka środka spożywczego pn. „Mieszanka warzyw z grzybami Mun i przyprawami HORTEX” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej, obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, obecności zanieczyszczeń fizycznych, znakowania;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Zupa wiosenna 9-składnikowa. Mieszanka warzywna HORTEX” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej, obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, obecności zanieczyszczeń fizycznych, znakowania;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Ryba smażona Czarniak bez skóry” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Filet dorsz czarny bez skóry (filet z Czarniaka bez skóry smażony” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „SONKO ryż sushi 200 g” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości.

Poboru próbek środków spożywczych do badań laboratoryjnych dokonano w:

- Sklepach spożywczych (w tym marketach)
- Zakładach małej gastronomii
- Przetwórni owocowo–warzywnej.

W wyniku przeprowadzonych interwencji odnotowano poprawę stanu sanitarnego w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach co skutkowało polepszeniem bezpieczeństwa zdrowotnego wprowadzanej do obrotu żywności.

RASFF / RAPEX

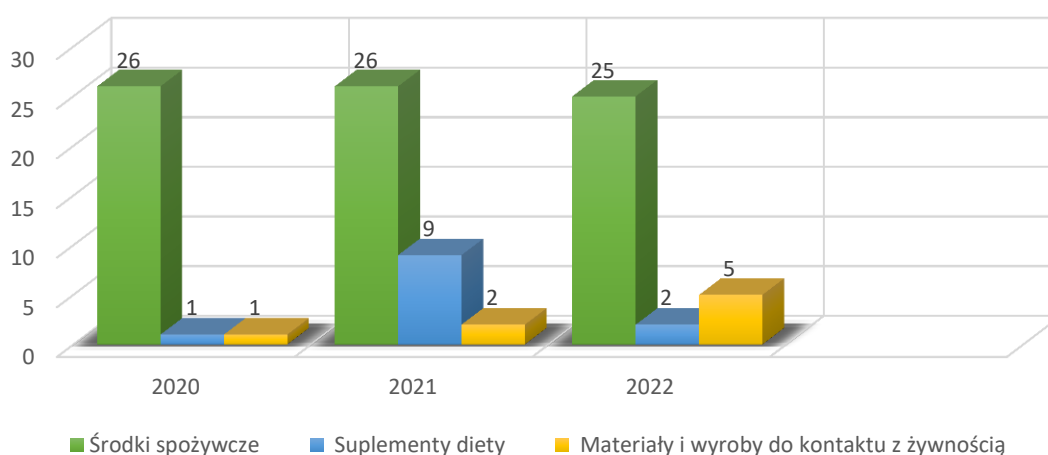
W ramach funkcjonowania systemu Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) zarejestrowano **32 powiadomienia**, w tym dot.:

- środków spożywczych - 25
- suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia - 2
- materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością - 5.

W ramach systemu RASFF odnotowano:

- 51 powiadomień alarmowych,
- 5 powiadomień informacyjnych,
- 2 Powiadomień o niezgodności,
- 4 Powiadomień informacyjnych w celu podjęcia działań.

Przeprowadzono ogółem **68 kontroli** interwencyjnych w obiektach wskazanych na listach dystrybucyjnych. Ponadto PPIS w Skierniewicach sporządził 1 powiadomienie w ramach systemu RASFF dot. zakwestionowanych próbek środków spożywczych (Anatol Kawa zbożowa klasyczna ekspresowa). Sprawę przekazano do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH- Państwowego Instytutu Badawczego celem przygotowania przez ekspertów oceny ryzyka. W otrzymanym dokumencie stwierdzono, że należy uznać produkt za przeciętnie zanieczyszczony i w związku z tym nie stwarzający większego zagrożenia dla zdrowia dorosłego konsumenta w porównaniu z innymi podobnymi produktami znajdującymi się w obrocie handlowym.

Ryc. 6 - Liczba zarejestrowanych powiadomień w ramach systemu RASFF z podziałem na środki spożywcze, suplementy diety oraz materiały i wyroby do kontaktu z żywnością w latach 2020-2022

W ramach systemu **RAPEX** w roku 2022 nie zarejestrowano zgłoszeń dot. produktów kosmetycznych. Nie przeprowadzono kontroli poza **RAPEX** dotyczących dobrowolnego wycofania producenta.

Inne działania

1. Współpraca z PIORiN (Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa)

W ramach strategii nadzoru nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia roślinnego wspólnie z przedstawicielami PIORiN, IJHARS, IOŚ prowadzono kontrole sanitarne w obszarze produkcji pierwotnej. Ogółem przeprowadzono łącznie 7 wspólnie zaplanowanych kontroli z pracownikami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w gospodarstwach rolnych (6 kontroli), w tym prowadzących produkcję pierwotną owoców miękkich oraz Inspekcją Ochrony Środowiska (1 kontrola).

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych zgodnie z planem działania na rok 2022 r. pobrano do badań 6 próbek produkcji pierwotnej do badań laboratoryjnych, w tym 2 próbki sałaty, jedna próbka pobrana w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia ołowiu, kadmu, rtęci, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia, oceny organoleptycznej druga próbka pobrana w kierunku zawartości azotanów, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia oraz oceny organoleptycznej, 1 próbkę agrestu w kierunku pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia oraz oceny organoleptycznej, 3 próbki jabłek w kierunku pozostałości pestycydów.

Przebadane laboratoryjnie próbki środków spożywczych nie były kwestionowane.

W 2022 r. w gospodarstwach rolnych prowadzących głównie produkcję pierwotną owoców miękkich (truskawek, malin, porzeczek, wiśni) prowadzono kontrole sanitarne. Infrastruktura gospodarstw rolnych jak i stan higieniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli wypełniano każdorazowo listę pytań kontrolnych („check listy”) dla produkcji pierwotnej. Drobne spostrzeżenia i sugestie wyjaśniano kontrolowanym na bieżąco. Nie stwierdzono nieprawidłowości w skontrolowanych obszarach dot. przestrzegania higieny podczas zbiorów (GHP), stosowanych zabiegów agrotechnicznych (GAP), posiadanej dokumentacji i prowadzonych zapisów. Przeprowadzono ogółem 56 kontroli sanitarnych w gospodarstwach rolnych, w tym 3 kontrole interwencyjne. W przedmiotowej grupie obiektów skontrolowano ogółem 56 zakładów, oceniono na podstawie arkusza zgodności 43 zakłady, w tym 7 kontroli sanitarnych w gospodarstwach ujętych w planie działania na rok 2022.

2. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W roku sprawozdawczym zgodnie z harmonogramem na 2022 r. przeprowadzono ogółem 2 wspólne kontrole sanitarne, które uwzględniały:

- przestrzeganie wymagań sanitarnych,
- stan techniczny pomieszczeń,
- warunki przechowywania,
- wytwarzanie materiałów paszowych (produkcja uboczna)
- dokumentację z zakresu dostaw i GHP, w tym badania właścicielskie.

Nieprawidłowości nie stwierdzono. W zakładach tych są opracowane i stosuje się GHP/GMP oraz wdrożone są zasady systemu HACCP. W zakładach produkcji żywności prześledzono procesy produkcyjne oraz drogę wytwarzania materiału paszowego – ubocznego produktu pochodzenia roślinnego procesu technologicznego. W systemie zarządzania uwzględniającym system HACCP został uwzględniony obszar produkcji pasz.

Uzgodniono listy zakładów znajdujących się pod wspólnym nadzorem zgodnie z zawartym porozumieniem z dnia 16.11.2018 r. pomiędzy Łódzkim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Łódzkim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej. Listy zakładów zostały zatwierdzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii w Skierniewicach.

W ramach kontroli dot. wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa wieprzowego, a także dziczyzny i produktami z nich otrzymywanymi, aktywnie uczestniczono w nadzorze nad sprzedażą dziczyzny w związku z występowaniem w Polsce kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). Skontrolowano legalność i źródła pochodzenia mięsa i jego przetworów oraz identyfikowalność i możliwości śledzenia produktów wprowadzanych do obrotu w okresie od 02.01.2022 r. do 31.12.2022 r. Ogółem przeprowadzono **74 kontrole** sanitarne (nie przeprowadzano kontroli z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej z uwagi na wprowadzenie stanu epidemii w Polsce). Kontrolami objęto zgodnie z zaleceniami zakłady żywienia zbiorowego (20 zakładów).

W przywołanym okresie skontrolowano:

- kioski i stoiska z targowiskową sprzedażą przetworów z mięsa wieprzowego – 0
- zakłady żywienia zbiorowego – 20,
- sklepy, markety – 54.

3. Wspólne kontrole ze Strażą Miejską i funkcjonariuszami KMP

W roku sprawozdawczym 2022 r. przeprowadzano 1 kontrolę interwencyjną (ustalenie tożsamości) z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach. Nie przeprowadzano kontroli z udziałem przedstawicieli Straży Miejskiej lub żołnierzami WOT.

4. Działania covidowe

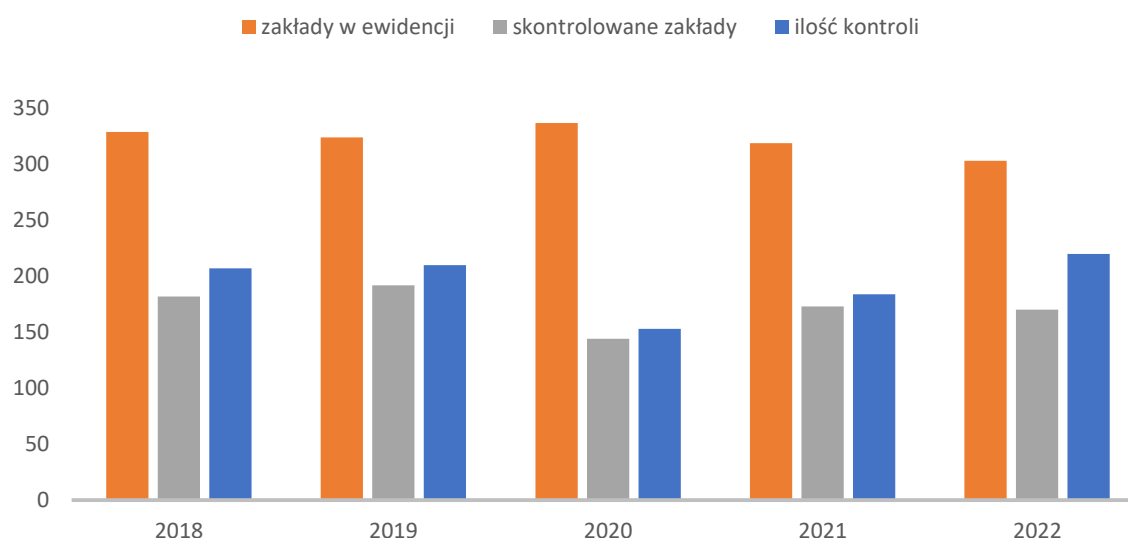
W roku sprawozdawczym 2022 r. w związku z zagrożeniem zakażenia wirusem SARS-CoV-2, w zakładach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach oraz innych obiektach dostępnych w przestrzeni publicznej, prowadzono 89 kontroli/wizytacji covidowych. W ich trakcie sprawdzano przestrzeganie obostrzeń zakazów

i nakazów ustanowionych przepisami prawa oraz zaleceń Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia. Podczas kontroli weryfikowano przestrzeganie zasad takich jak m.in. stosowanie zasad ochrony osobistej tj. zakrywanie ust i nosa, stosowanie rękawiczek jednorazowych, dostępność płynów do mycia i dezynfekcji rąk. Ponadto weryfikowano stopień dostosowania zakładów do nowej sytuacji epidemiologicznej ze szczególnym zwróceniem uwagi na uwzględnienie w dokumentacji systemu HACCP/GHP nowego zagrożenia biologicznego (wirusa SARS-CoV-2).

VI. STAN SANITARNY ŚRODOWISKA PRACY

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy, zgodnie z ustawą o PIS, nadzoruje warunki higieniczno-sanitarne w zakładach pracy. Placówki kontrolowane są z różną częstotliwością, w zależności od ilości zatrudnianych pracowników i stopnia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe i uciążliwe, w oparciu o analizę ryzyka.

Ryc. Ilość zakładów w ewidencji i prowadzonych w nich kontroli.

W 2022 roku w ewidencji pionu Higieny Pracy znajdowały się 303 zakłady pracy. W 170 skontrolowanych zakładach zatrudnionych było ogółem 10368 pracowników.

Podobnie jak w ubiegłych latach, najliczniejszą grupę (175 obiektów) stanowią zakłady zatrudniające do 9 pracowników, a najmniejszą - 9 zakładów zatrudniających ponad 250 pracowników.

W związku z występującą w kraju pandemią zakres kontroli nadzorowych został rozszerzony o obszar dot. zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID – 19. Dodatkowo wizytacjami „COVID-owymi” zostały objęte obiekty użyteczności publicznej (w tym handlowe i usługowe) na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. Przeprowadzono 72 kontroli i wizytacji w lutym i marcu.

Nadzór bieżący

Podczas prowadzonych kontroli środowiska pracy, zgodnie z zadaniami statutowymi, zwracano uwagę na higieniczne warunki pracy oraz stopień narażenia pracowników na działanie czynników szkodliwych (np. substancje i mieszaniny niebezpieczne, w tym

rakotwórcze oraz czynniki biologiczne, hałas, zapylenie, mikroklimat gorący i zimny) i uciążliwych (np. oświetlenie, mikroklimat umiarkowany) oraz nadzór nad pracami wykonywanymi przy rozbiórkach azbestu. Poziom narażenia określano m.in. na podstawie oceny ryzyka zawodowego sporządzonego przez właścicieli zakładów przy współudziale pracowników oraz na podstawie wyników badań i pomiarów wykonywanych w środowisku pracy przez laboratoria akredytowane.

Prowadzono kontrole w 2 szkołach na terenie powiatu Skierniewickiego, dotyczące narażenia na radioaktywny radon, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń. Wydano zalecenie przeanalizowania zaistniałej sytuacji, wprowadzenia stosownych działań oraz wykonania powtórnych badań.

Stwierdzono, że w 2022 roku w 16 zakładach występuje przekroczenie wartości normatywnych, w tym:

- w 16 zakładach 440 pracowników było narażonych na ponadnormatywne natężenie dźwięku. W tej grupie znajdują się zakłady, w których proces technologiczny nie pozwala na obniżenie hałasu, w związku z tym pracownicy zabezpieczeni są indywidualnymi ochronnikami słuchu. W miarę możliwości zakłady pracy realizują zamierzenia ujęte w opracowanych programach naprawczych (wymiana taboru maszynowego na nowy, ekrany dźwiękochłonne).

ROK	liczba pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze		
	ogółem	kobiet	mężczyzn
2016	273	70	203
2017	346	133	213
2018	326	125	201
2019	330	131	199
2020 *	30	24	6
2021	362	160	202
2022	456	180	276

**Uwaga!*

Dane z 2020 r. przedstawiają liczbę pracowników narażonych w skontrolowanych zakładach, zatem potwierdzonych u pracodawcy. Można przypuszczać, że w rzeczywistości wartości te są na podobnym poziomie jak w innych latach.

Stan higieniczno-sanitarny w zakładach pracy jest na dobrym poziomie. Występujące uchybienia i związana z tym konieczność wydania nakazów ich usunięcia (przedstawione poniżej) wskazują obszary, w których wymagane było podjęcie odpowiednich działań:

Nakazy /obowiązki ujęte w decyzjach, wydane w 2022 r. przez PPIS w Skierniewicach:

- 4 nakazy - dot. przeprowadzenia przez uprawnione laboratoria, które w zakresie usług mają dane czynniki akredytowane pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w celu ich uaktualnienia,
- 1 nakaz - dot. poinformowania pracowników o aktualnym stopniu istniejących zagrożeń,
- 4 nakazy - dot. poprawy stanu technicznego pomieszczeń,
- 3 nakazów - dot. poprawy warunków socjalno – sanitarnych,
- 1 nakaz - dot. zapewnienia pracownikom miejsca do spożywania posiłków i mycia naczyń,
- 1 nakaz - dot. usunięcia eternitu z dachów pomieszczeń na odpady.

Ogółem Higiena Środowiska Pracy w 2022 r. wydała 14 nakazów w 10 merytorycznych decyzjach administracyjnych.

Liczba pracowników, którym poprawiono warunki pracy.

W kontrolowanych zakładach produkcyjnych stan higieniczno-sanitarny jest stabilny i nie wymagał wdrażania postępowania administracyjnego. Przedłużono termin wykonania nakazów ujętych w 5 decyzjach z lat ubiegłych dotyczących poprawy warunków pracy biurowej.

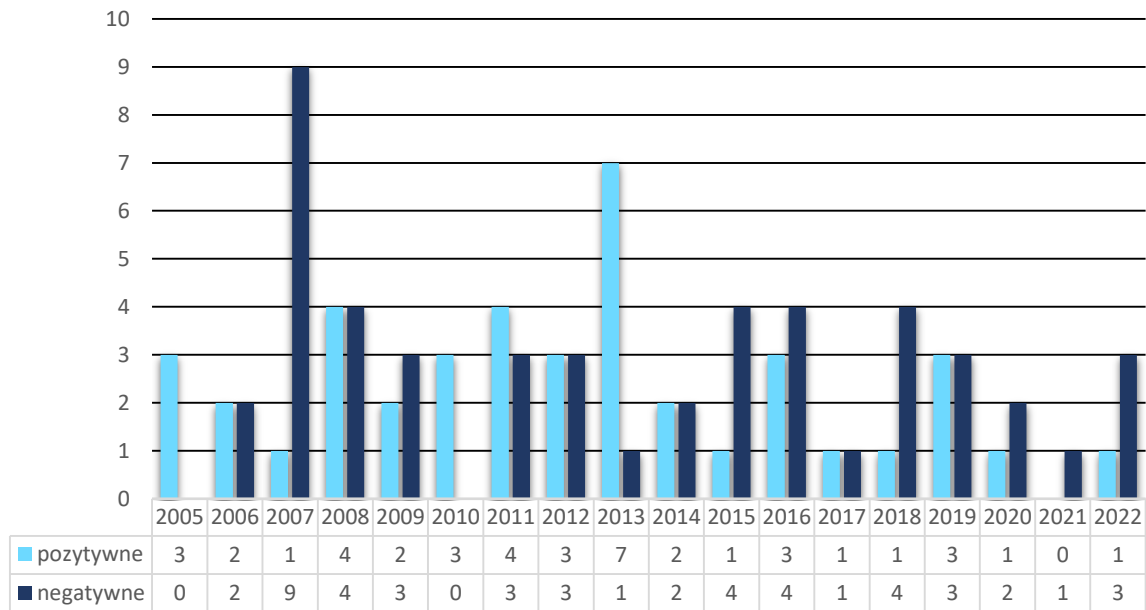
Działania ograniczające narażenie na każdy czynnik szkodliwy powinny w pierwszej kolejności obejmować zmiany techniczne. Jest to niezmiernie trudne ze względu na to, że poziom natężenia czynnika występującego na stanowisku pracy zależy w dużej mierze od procesu technologicznego, którego nie można zastąpić innym, bardziej bezpiecznym, bo taki nie istnieje lub wymaga bardzo wysokich nakładów finansowych.

W związku z powyższym, w zakładach pracy wprowadzone są programy naprawcze, których realizowanie pozwala na długofalowe dążenie do obniżenia narażenia do wartości tak niskich, jak to tylko możliwe (zasada ALARA) wprowadzając zmiany organizacyjne (wielozmianowość skracająca czas narażenia danego pracownika) oraz zaopatrzenie w odpowiednie, atestowane środki ochrony osobistej (np. ochronniki słuchu dobrane do odpowiedniej częstotliwości fal dźwiękowych).

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

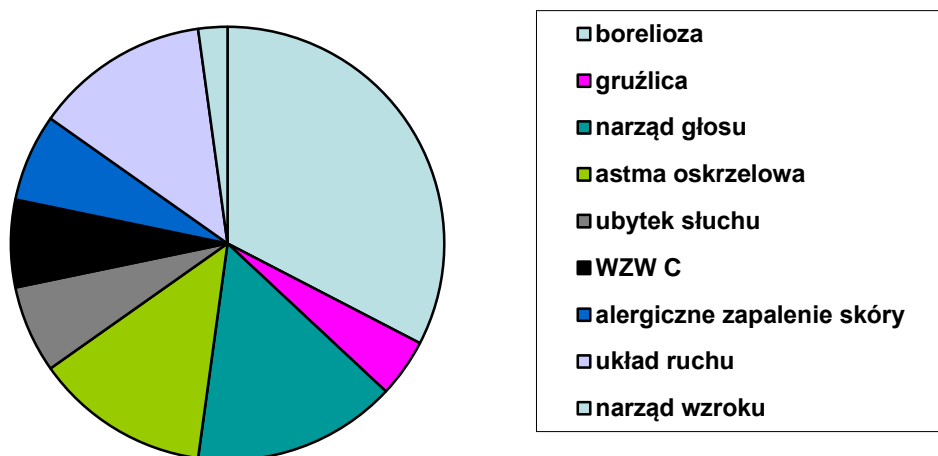
W 2022r. wszczęto 9 postępowań administracyjnych w sprawie chorób zawodowych. Opracowano 20 „kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej” oraz 5 takich kart na wniosek innych PSSE.

Wydano 1 decyzję stwierdzającą chorobę zawodową dot. - boreliozy oraz 3 decyzje negatywne dot. - 1 boreliozy, - 1 zespołu cieśni nadgarstka, - 1 przewlekłe zapalenie okołostawowe barku.

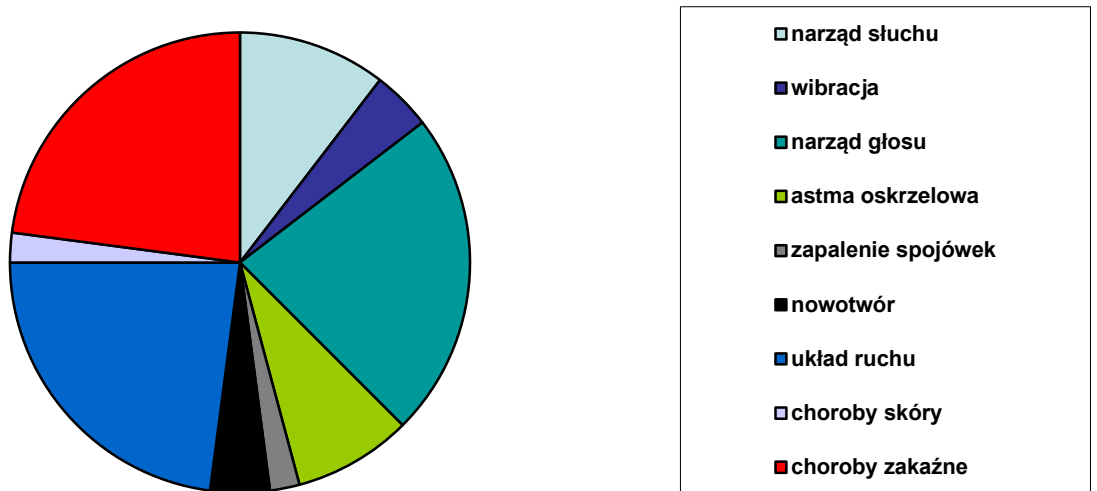

Ryc. Decyzje dotyczące chorób zawodowych w latach 2005-2022.

Rozkład chorób zawodowych rozpatrywanych w latach 2004 – 2022 według wykazu ujętego w rozporządzeniu przedstawiono na poniższych diagramach:

Rys. Choroby zawodowe - decyzje negatywne w latach 2004 – 2022.

Ryc. Choroby zawodowe - decyzje pozytywne w latach 2004 – 2022.

Kontrole tematyczne

Kontynuując nadzór wynikający z ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest PPIS w Skierniewicach otrzymał w 2022 r. 5 powiadomień o zbieraniu i transporcie azbestu z terenu miasta Skierniewic i gmin. Firmy, które wygrały przetarg mają siedziby poza terenem nadzorowanym. Podczas trzech przeprowadzonych wizji lokalnych stwierdzono, że zdemontowane pokrycia dachowe były pakowane w folie i oznakowane zgodnie z przepisami.

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy wykonała 3 kontrole w zakładach pogrzebowych, które nie wykonują sekcji zwłok. Jeden z tych zakładów zajmuje się przygotowaniem zwłok do pochówku. Nie stwierdzono nieprawidłowości wynikających z zakresu kontroli HP.

Inne kontrole ustawowe

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy realizuje zadania wpisane w ustawę o PIS dot. substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, środków ochrony roślin, detergentów, prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3, nikotyny oraz środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, a od 2022 r. dot. kosmetyków i radonu.

- W ramach unijnego programu REF-10 mającym na celu sprawdzenie stopnia przestrzegania wymogów art. 67 rozporządzenia REACH ze szczególnym uwzględnieniem niektórych ograniczeń stosowania substancji zawartych w załączniku XVII. PPIS w Sk-cach analizował występowanie tychże na terenie podległym. Nie stwierdzono istnienia podmiotów (producentów, importerów, dalszych użytkowników), które podlegają tym regulacjom prawnym.

- W ramach unijnego programu BEF-2, drugiego zharmonizowanego projektu dotyczącego kontroli produktów biobójczych pod kątem obecności zatwierdzonych/niezatwierdzonych substancji czynnych, PPIS w Skierniewicach analizował występowanie tychże na terenie podległym. Nie stwierdzono istnienia podmiotów (producentów, importerów, dalszych użytkowników), które nie spełniały wymogów.
- Podczas kontroli w zakładach prowadzących obrót chemikaliami i ich stosowanie, w tym produktami biobójczymi (środkami dezynfekcyjnymi), nie stwierdzono uchybień. Kontrolowany asortyment produktów w opakowaniach zbiorczych i jednostkowych był właściwie oznakowany i posiadał poprawnie sporządzone karty charakterystyk.
- Kontrolowano w zakładach pracy formę realizacji ustawy antynikotynowej, warunki stworzone pracownikom palącym papierosy. Pracodawcy preferują niepalących, w ogromnej większości zakładów obowiązuje zakaz palenia. W niewielu zakładach istnieją miejsca wyznaczone na terenie poza budynkiem, w nielicznych stworzone są przepisowe palarnie. Wszystkie kontrolowane obiekty miały oznaczenia zgodne z regułami (znak „zakazu” z symbolami papierosów tradycyjnego oraz elektronicznego).
- Prowadzony jest monitoring w trybie dziennym przypadków zatruć wymagających hospitalizacji oraz zgonów spowodowanych zażyciem „dopalaczy”. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii jednostki służby zdrowia zobowiązane są do przesyłania takich informacji. W 2022 r. nie zgłoszono takich zdarzeń.
- W 2022 roku przeprowadzono 72 kontrole i wizytacje, również w ramach współpracy z Komendą Miejską Policji, które były związane z przestrzeganiem w obiektach użyteczności publicznej, zakładach na terenie Skierniewic i powiatu, ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu pandemii. Nie stwierdzono uchybień wpływających niekorzystnie na stan zdrowia i życia ludności.
- Przeprowadzono kontrole w 2 szkołach na terenie powiatu Skierniewickiego, dotyczące narażenia na radioaktywny radon, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń. Wydano zalecenie przeanalizowania zaistniałej sytuacji i wykonania powtórnych badań.
- w związku z przejściem od HŻ zadań dot. kontroli kosmetyków przeprowadzono 1 kontrolę warunków sprzedaży kosmetyków oraz pobrano 5 próbek do badań pod kątem mikrobiologii i substancji chemicznych. Nie stwierdzono uchybień.

Promocja zdrowia

Główne tematy w zakresie promocji zdrowia w obszarze realizowanym w 2022 r. przez HP dotyczyły przestrzegania w zakładach pracy i obiektach użyteczności publicznej ograniczeń, nakazów i zakazów związanych z wprowadzonym stanem epidemii oraz zasad postępowania podczas kwarantanny lub izolacji.

Ponadto w zakładach pracy:

- propagowano akcję „Szkoda czasu na patoklimaty” przekazując plakat opracowany przez Pracowników Sekcji Oświaty PSSE w Skierniewicach dotyczący zapobieganiu różnym nałogom, w zakładach sprawdzano czy obowiązuje zakaz palenia papierosów i e-papierosów,
- uczestniczono w prowadzonej w latach 2020-2022 we wszystkich państwach Unii Europejskiej kampanii informacyjnej pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową” informując o niej i udostępniając broszury.
- prowadzono 4 pogadanki dotyczące środków zastępczych (dopalacze) w ramach akcji „bezpieczne wakacje” w podmiotach organizujących odpoczynek dla młodzieży (obozy, kolonie).

VII. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2022 r. objęto nadzorem bieżącym i zapobiegawczym 167 placówek, w tym 123 to placówki stałe, a 44 sezonowe.

Jako sekcja wiodąca przeprowadzono

159 kontroli w tym:

88 - liczba kontroli kompleksowych;

24 – liczba kontroli w placówkach sezonowych;

10 - liczba kontroli tematycznych;

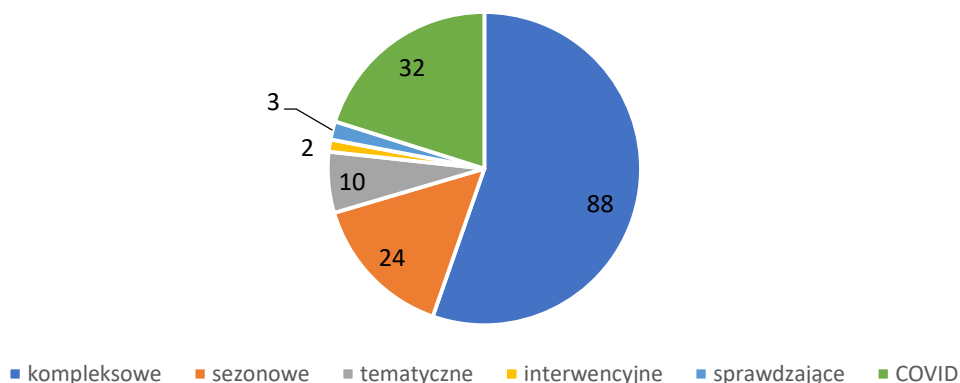
2 - liczba kontroli interwencyjnych;

3 - liczba kontroli sprawdzających wykonanie decyzji/zaleceń;

32- liczba kontroli COVID (w tym 5 w placówkach wypoczynku zimowego)

Kontrole przeprowadzone w 2022 r.

Wykres: Liczba przeprowadzonych kontroli w 2022 roku.

Uczestniczono w 6 odbiorach sanitarno-technicznych wspólnie z pracownikami Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego.

Karania mandatowego nie stosowano.

Wydano **2 decyzje merytoryczne** (zmieniające termin).

W 2022 roku wyegzekwowano wykonanie części zaleceń zawartych w decyzji z lat ubiegłych w zakresie remontu w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 w Skierniewicach. Doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-technicznego podłogi w korytarzu na II piętrze i w pracowni sprzedaży w budynku szkoły. W warsztatach szkolnych doprowadzono do właściwego stanu ściany w ślusarni oraz podłogi w hali napraw nr 1 i nr 2, ślusarni i hali tokarek. Na pozostałe zalecenia zawarte w decyzji dotyczące doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno - technicznego ścian w hali napraw nr 1, dziale szlifierek i pomieszczeniu rozdzielni robót oraz podłóg w dziale szlifierek i pomieszczeniu rozdzielni robót wydano decyzję przedłużającą.

Wybuch epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 w marcu 2020 r. spowodował ograniczenia w funkcjonowaniu placówek oświatowych. **W nowej rzeczywistości wykreowanej przez epidemię najważniejsza była realizacja dwóch celów: powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej oraz realizacja podstawy programowej.**

Przeprowadzono 32 kontrole (również wspólne z funkcjonariuszami KMP w Skierniewicach) **dotyczące przestrzegania wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji i Nauki, oraz określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii zawartych w rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie**

ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w placówkach stałych i sezonowych.

Rozpatrzono 1 interwencję dotyczącą nieprzestrzegania reżimu sanitarnego podczas epidemii. Pouczenie dotyczyło nakazu wprowadzenia obowiązku zakrywania ust i nosa maseczką w przestrzeniach wspólnych placówki.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów

Nie stwierdzono placówek oświatowo-wychowawczych działających w budynkach nieprzystosowanych.

Nie stwierdzono placówek w złym stanie higieniczno-sanitarnym lub wymagających kapitalnego remontu.

Obecnie na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach niezadowolający stan techniczny dotyczy 5 placówek:

- 4 w zakresie pomieszczeń (związany z pracami stanowiącymi bieżącą konserwację): **Szkoła Podstawowa Nr 1** w Skierniewicach, ul. Kilińskiego 9, **Szkoła Podstawowa Nr 4** w Skierniewicach, ul. Szarych Szeregów 6, **ZSzZ Nr 1** w Skierniewicach, ul. Pomologiczna 6, **ZSzZ Nr 2** w Skierniewicach, ul. Pomologiczna 15;
- 1 w zakresie terenów rekreacyjnych/boisk (zły stan nawierzchni boiska) **Szkoła Podstawowa Nr 7** w Skierniewicach, ul. Św. M. Kolbego 30 .

Dzieci i młodzież na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w placówkach oświatowo-wychowawczych mają dostęp do ciepłej wody i korzystają z ustępów zlokalizowanych wewnątrz budynków szkolnych. Wszystkim też zapewniono środki do utrzymania higieny osobistej: papier toaletowy, mydło w płynie, oraz ręczniki papierowe do rąk (również w przedszkolach ręczniki wielokrotnego użytku zostały zastąpione jednorazowymi).

Wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze posiadają kanalizację i zaopatrują się w wodę z wodociągów sieciowych.

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na maksymalną temperaturę wody przy umywalkach i instalacjach prysznicowych.

Ponadnormatywną liczbą uczniów na urządzenie ustępowe stwierdzono w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Skierniewicach i dotyczy ona zbyt małej ilości umywarek dla dziewcząt oraz oczek, pisuarów i umywarek dla chłopców.

Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia:

W 2022 roku dokonano analizy rozkładów zajęć we wszystkich skontrolowanych placówkach. W wytycznych przeciwepidemicznych MEiN, MZ i GIS dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych w pierwszym kwartale 2022 r. główny nacisk położony został na dystans zarówno pomiędzy uczniami, jak również pomiędzy oddziałami. Rozkłady zajęć zostały w wielu placówkach zmienione, pozostawiono w tym względzie decyzyjność i autonomię dyrektorom szkół, którzy najlepiej znają i rozumieją wszystkie uwarunkowania swojej placówki.

Pomiary dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków były wykonane w dwóch przedszkolach i jednej szkole podstawowej.

Wszyscy uczniowie z 33 skontrolowanych szkół podstawowych i ponadpodstawowych mają możliwość pozostawiania w szkole podręczników i przyborów szkolnych (zgodnie z rozporządzeniem MEN). 6 placówek zapewniło uczniom indywidualne szafki ze skrytkami, w pozostałych placówkach są to wydzielone miejsca w salach lekcyjnych.

W 2022 r. wykonano analizę posiadania przez szkoły i placówki certyfikatów na meble, urządzenia i sprzęt sportowy zakupione po 1997 r. **na podstawie 71 skontrolowanych placówek** (25 szkół podstawowych, 38 przedszkoli, 8 zespołów szkół).

Wszystkie skontrolowane przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego oraz szkoły podstawowe posiadają 100% mebli zakupionych po 1997r i są one z certyfikatami.

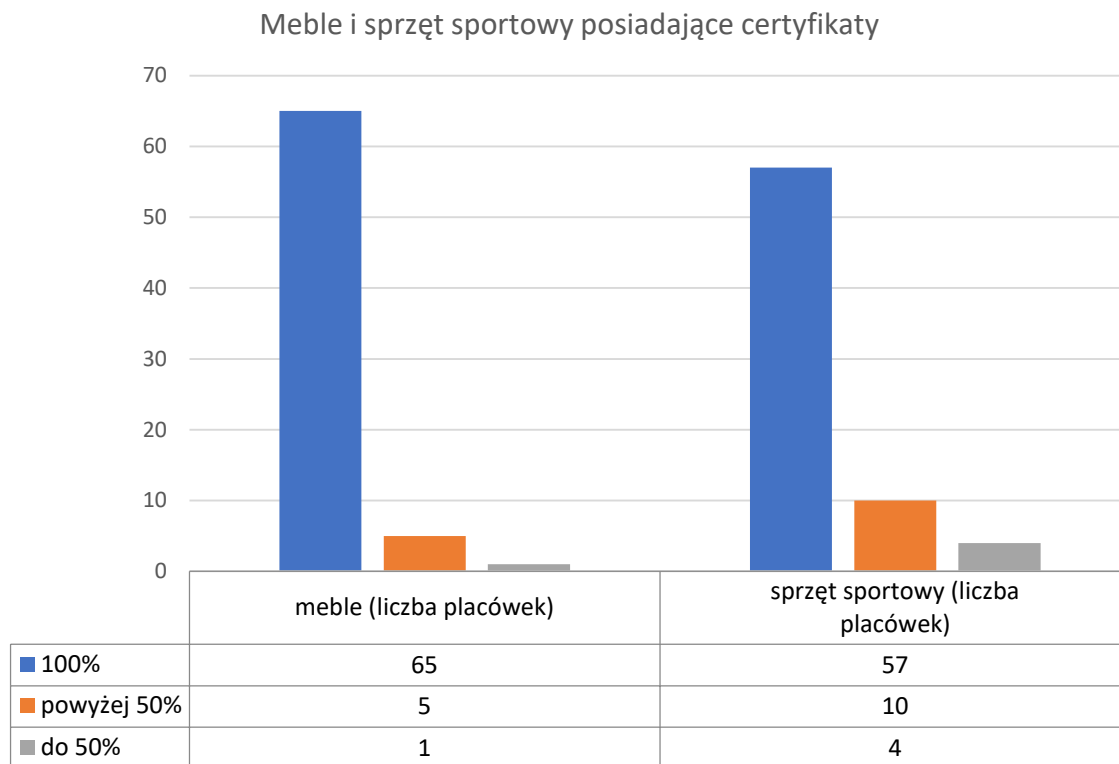
Wśród 25 szkół podstawowych 20 posiada wszystkie meble z certyfikatami. Ławkami i krzesłami, które w 50 % posiadają wymaganą dokumentację dysponują 4 placówki oraz do 50% 1 placówka, która sukcesywnie wymienia stare wyposażenie na nowe.

Wśród 8 zespołów szkół 7 posiada wszystkie meble z certyfikatami. Ławkami i krzesłami, które w 50 % posiadają wymaganą dokumentację dysponuje 1 placówka.

Wszystkie skontrolowane przedszkola posiadają sprzęt sportowy zlokalizowany na placach zabaw zakupiony po 1997 roku i posiada on wymagane atesty i certyfikaty.

100 % sprzętu sportowego z wymaganymi atestami i certyfikatami posiada 12 szkół podstawowych i 7 zespołów. Powyżej 50% sprzętu sportowego z wymaganą dokumentacją posiada 9 szkół podstawowych i 1 zespół szkół, do 50% 4 szkoły podstawowe.

Wszystkie placówki starają się sukcesywnie wymieniać , bądź uzupełniać istniejącą bazę sprzętu sportowego o nowe urządzenia posiadające wymaganą dokumentację.

Wykres: Liczba placówek oświatowych posiadających meble i sprzęt sportowy z certyfikatami.

Wszystkie placówki oświatowe, opiekuńcze, wychowawcze i pomocy społecznej umożliwiają swoim podopiecznym spędzanie czasu wolnego na świeżym powietrzu. Tereny rekreacyjne i sportowe są ogrodzone, a piaskownice na placach zabaw prawidłowo zabezpieczone przed zanieczyszczeniami.

Sala gimnastyczna w Białymogrodzie

Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego analizowano w 35 placówkach oświaty i stwierdzono, że 20 szkół podstawowych i 6 zespołów szkół posiada wystarczające warunki do prowadzenia tego typu zajęć – tzn. mają one sale gimnastyczne i boisko szkolne. W 6 są niewystarczające i to są te placówki, które posiadają albo salę gimnastyczną/rekreacyjną zastępczą albo boisko szkolne. Jedna placówka zespołu szkół nie posiada warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w związku z decyzją wykonawczą.

Uczniowie z 9 szkół korzystają również z infrastruktury do WF poza placówką w pobliskich halach sportowych, szkolnych lub gminnych salach gimnastycznych oraz na basenie. „ORLIKI” w godzinach zajęć szkolnych zawsze są do dyspozycji uczniów.

Edukacja i sport to doskonale połączenie, które gwarantuje dzieciom rozwój i sprzyja aktywności fizycznej, dlatego też w Gminie Głuchów przy Szkole Podstawowej w Michowicach i Szkole Podstawowej w Białyninie zostały oddane do użytku nowoczesne sale gimnastyczne, które będą służyć m.in. uczniom i nauczycielom ww. szkół.

Placówki wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży

W pierwszym kwartale 2022 roku placówki wypoczynku zimowego funkcjonowały w reżimie sanitarnym. Podczas przeprowadzania kontroli w placówkach sezonowych w czasie trwania wypoczynku zimowego, przeprowadzono dodatkowo 5 kontroli COVID.

Podobnie jak w latach poprzednich dominowały formy wypoczynku w miejscu zamieszkania – głównie w szkołach będących pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Łącznie zorganizowano 44 turnusy wypoczynkowe. Skontrolowano każdego organizatora wypoczynku i każdy obiekt. Wykonano 24 kontrole.

Podczas trwania ferii letnich stwierdzono dwa urazy, które nie wykluczały z dalszego uczestnictwa w wypoczynku. Zachorowań i zatruc pokarmowych nie odnotowano.

W żadnej z placówek nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku i czystości, oraz nieprzestrzegania reżymu sanitarnego.

Informacje o liczbie i formie organizacyjnej pozyskiwano z bazy internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Podsumowanie

Pomimo pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów ze względu na epidemię COVID-19 oraz wojnę na Ukrainie i spowodowany tym drastyczny wzrost kosztów realizacji zadań inwestycyjnych, w Mieście Skierniewice udało się zrealizować część zaleceń zawartych w 1 decyzji administracyjnej z lat poprzednich (remont podłóg w klasach i pomieszczeń warsztatów szkolnych Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 w Skierniewicach).

Do dużych inwestycji, które wpłyną na polepszenie warunków pracy i nauki oraz bezpieczeństwa dzieci i nauczycieli w placówkach oświatowych w mieście Skierniewice i gminie Głuchów należą:

- **Skierniewice** (adaptacja pomieszczenia na terapeutyczny punkt przedszkolny)
- **Skierniewice** (remont generalny bloku żywieniowego w Szkole Podstawowej Nr 2)
- **Głuchów** (sale gimnastyczne przy dwóch szkołach podstawowych w Michowicach i Białyninie).

Sala gimnastyczna w Michowicach- fot. Głos Skierniewic i Okolicy

*Sala gimnastyczna w Białyninie
– fot. Głos Skierniewic i Okolicy*

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w strukturze Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma za zadanie prowadzenie działań zmierzających do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na etapie sporządzania dokumentacji nowych i modernizowanych obiektów, służących pracy i przebywaniu ludzi, oraz na etapie dopuszczania tych obiektów do użytkowania.

Do merytorycznych zadań zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy:

- uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy do planów zagospodarowania przestrzennego,
- zgłaszanie wniosków do planów, na etapie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięć w ramach decyzji środowiskowej, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- wydawanie opinii dotyczących zapytania o potrzebę sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięcia przed uzyskaniem pozwolenia na budowę,
- wydawanie opinii dotyczących zamierzonych inwestycji na etapie projektowania,
- wydawanie opinii dotyczących zrealizowanych inwestycji rolniczych, w gospodarstwach rolnych, które skorzystały z funduszy unijnych, w ramach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- dokonywanie kontroli w związku z dopuszczeniem obiektów do użytkowania.

W związku z powyższym niniejsza ocena dokonywana jest w kontekście otrzymywanych dokumentów planistycznych, dokumentacji projektowych, dokumentacji o przedsięwzięciach przed wydaniem decyzji środowiskowych otrzymywanych do opiniowania przeznaczenia odbieranych i przekazywanych do użytkowania obiektów użyteczności publicznej, komunalnych i usługowych, produkcyjnych, żywieniowych, ochrony zdrowia, oświaty i innych.

1. W roku 2022 dla inwestycji należących do kategorii mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu może być wymagane, uzgodniono warunki realizacji w 5 przypadkach. Opinie zawierały uwagi dotyczące warunków realizacji przedsięwzięcia, których celem było określenie odpowiednich standardów dotyczących np. użycia sprzętu budowlanego na etapie realizacji inwestycji oraz zastosowania rozwiązań

minimalizujących wpływ inwestycji na otoczenie oraz zdrowie i życie ludzi. Opinie te dotyczyły następujących przedsięwzięć:

- Modernizacja fazy I procesu technologicznego produkcji podłoża pod uprawę pieczarek na terenie Agaris MYCO Poland Sp. z o.o. w miejscowości Wola Makowska, gm. Maków,
- Modernizacja stacji zagęszczania i odwadniania osadów wraz z wykonaniem instalacji do odwadniania i przetwarzania osadów ściekowych powstających w miejskiej oczyszczalni ścieków w Mokrej Prawej, gm. Skierniewice na nawóz organiczno mineralny lub środek poprawiający właściwości gleby do celów rolniczych lub upraw leśnych wraz z obiektami infrastruktury,
- Budowa zakładu produkcji kompostu i polepszacza glebowego na terenie działek nr 86/3 i 88 obręb Chrzczonowice, gm. Kowiesy,
- Budowa budynku inwentarskiego obory o całkowitej obsadzie do 186,5 DJP z podrusztowym zbiornikiem na gnojowicę o objętości 1980 m³ wraz ze zbiornikiem na nieczystości ciekłe o pojemności 9,5 m³ wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na działce nr 318 w miejscowości Ziąbki, gm. Bolimów,
- Budowa zakładu usługowego przetwarzania odpadów sortowanych na działce nr ew. 10/2 obręb Zawady, gm. Kowiesy.

2. Wydano 35 opinii w których odstąpiono od potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko. W głównej mierze opinie te dotyczyły inwestycji polegających na budowie i rozbudowie między innymi dróg gminnych, rozbudowy obiektów przemysłowych, budowie farm fotowoltaicznych, budowie studni głębinowych. W opiniach zwracano uwagę zwłaszcza na ochronę ludzi i miejsc ich przebywania, ograniczenie uciążliwości hałasowej oraz emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza. Opinie wydano między innymi dla następujących przedsięwzięć:

- Farma fotowoltaiczna o mocy do 2 MW w miejscowości Łasieczniki, gm. Bolimów,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 600 kW w miejscowości Wola Makowska, gm. Maków,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 400 kW na działkach nr 363, 364, 365 i 366 w miejscowości Wola Makowska, gm. Maków,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 3 MW w miejscowości Wola Pękoszewska, gm. Kowiesy,
- Farma fotowoltaiczna Zawady o łącznej mocy do 3 MW na działce nr ewidencyjny 239, obręb Zawady, gmina Kowiesy,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 3 MW w miejscowości Ziąbki, gm. Bolimów,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 4 MW w miejscowości Podłęczce, gm. Słupia,
- Farma fotowoltaiczna o mocy do 3 MW na działce nr 123, obręb Stary Rzędków, gm. Nowy Kawęczyn,
- Studnia głębinowa o wydajności 35 m³/h w miejscowości Józefatów, gm. Skierniewice,
- Punkt skupu złomu przy ul. Trzcńskiej w Skierniewicach,

- Budowa instalacji OZE w oparciu o kocioł biomasowy 12,5 MW z wykorzystaniem pomp ciepła w zakładzie Energetyka Ciepła Sp. z o.o. Skierniewice,
 - Budowa 22 budynków mieszkalnych w miejscowości Nowy Kawęczyn, gm. Nowy Kawęczyn,
 - Przebudowa drogi gminnej nr 115167E wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w miejscowości Ulaski,
 - Przebudowa drogi w miejscowości Bonarów i Marianów, gm. Słupia,
 - Rozbudowa drogi gminnej nr 115405E relacji Słupia – Daleki Gaj, gm. Słupia,
 - Przebudowa ulicy Leśnej w miejscowości Godzianów, gm. Godzianów,
 - Przebudowa drogi powiatowej nr 1334E w miejscowości Zawady, gm. Kowiesy,
 - Droga gminna nr 105301E gm. Maków.
3. W roku 2022 nie wydano opinii co do konieczności potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w których uznano za zasadne sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko.
4. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach w 2022 r. wydał 26 opinii dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczącej uzgodnienia stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. 4 stanowiska dotyczyły odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto wydał 23 opinie dotyczące projektów planów zagospodarowania przestrzennego, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- Planowanie przestrzenne jest ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia mieszkańców. Umożliwia ono właściwe lokalizowanie obszarów dla rozwoju przemysłu i usług uciążliwych w stosunku do terenów tzw. chronionych, przeznaczonych na tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny o funkcjach rekreacyjnych, usługi zdrowia, usługi oświaty itp. Istotne znaczenie ma również lokalizacja dróg komunikacyjnych związanych z w/w funkcjami. W chwili obecnej często zagospodarowanie terenów odbywa się zgodnie z wolą potencjalnych inwestorów. W wydawanych opiniach kładzie się szczególny nacisk na to, by uciążliwości wynikające z charakteru prowadzonej działalności nie wykraczały poza teren, do którego właściciel posiada tytuł prawny. Zapisy planów określają dla poszczególnych obszarów sposoby ich zagospodarowania, warunki ich zabudowy, zasady obsługi technicznej i komunikacyjnej, ustalają zakazy i nakazy gwarantujące ich prawidłowe funkcjonowanie w celu ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego w którym żyją ludzie. Sprawdzeniem prawidłowości zapisów planu jest sporządzanie prognozy, która ma za zadanie określenie skutków wpływu ustaleń planu na środowisko, zdrowie i życie ludzi.
5. W 2022 r. w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydanych zostało 10 opinii, dotyczących dokumentacji projektowych. Przy opiniowaniu dokumentacji projektowych

szczególną uwagę zwracano na warunki techniczno-użytkowe, między innymi: prawidłowy układ funkcjonalny, właściwą technologię, właściwe wyposażenie zgodne z charakterem obiektu, prawidłowo zaprojektowaną wentylację, klimatyzację, ogrzewanie pomieszczeń, instalację wodno-kanalizacyjną, rozwiązania likwidujące bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych, zgodność z wymaganiami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

6. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 43 kontrole, w tym: 38 w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych i 5 sprawdzających przestrzeganie ustanowionych nakazów, zakazów i ograniczeń w związku ze stanem epidemii. W 27 przypadkach były to dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych wynikające z art. 56 ustawy *Prawo budowlane*. W ramach czynności kontrolnych dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia celem weryfikacji zgodności z dokumentacją projektową pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych. Ponadto sprawdzane było również, czy zastosowane materiały budowlane i wykończeniowe posiadają właściwe dla danego rodzaju pomieszczeń atesty higieniczne oraz czy posiadają protokoły sprawdzeń prawidłowego działania wentylacji (grawitacyjnej, mechanicznej), a także wyniki właściwej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nowe obiekty użyteczności publicznej dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez wykonywanie wind, podjazdów i odpowiednich toalet. Wykończenie oraz wyposażenie specjalistyczne w urządzenia nowych obiektów przedstawia coraz wyższy standard.

Do użytkowania dopuszczono ważne dla samorządów miejskiego i gminnych obiekty, min. takie jak:

- Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Białyninie, gm. Głuchów,

Rysunek 1 Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Białyninie

Źródło: https://esk24.net/images/newsy/media_newsow/45984/b2ap3_thumbnail_285705860_1839834746357457_4505830938260097852_n.jpg

- Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Michowicach, gm. Głuchów,

Rysunek 2 Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Michowicach

Źródło: <https://infoskierniewice.pl/pl/fotorelacje/szkolne/sala-gimnastyczna-w-michowicach-oficjalnie-oddana-do-uzytku/962,98>

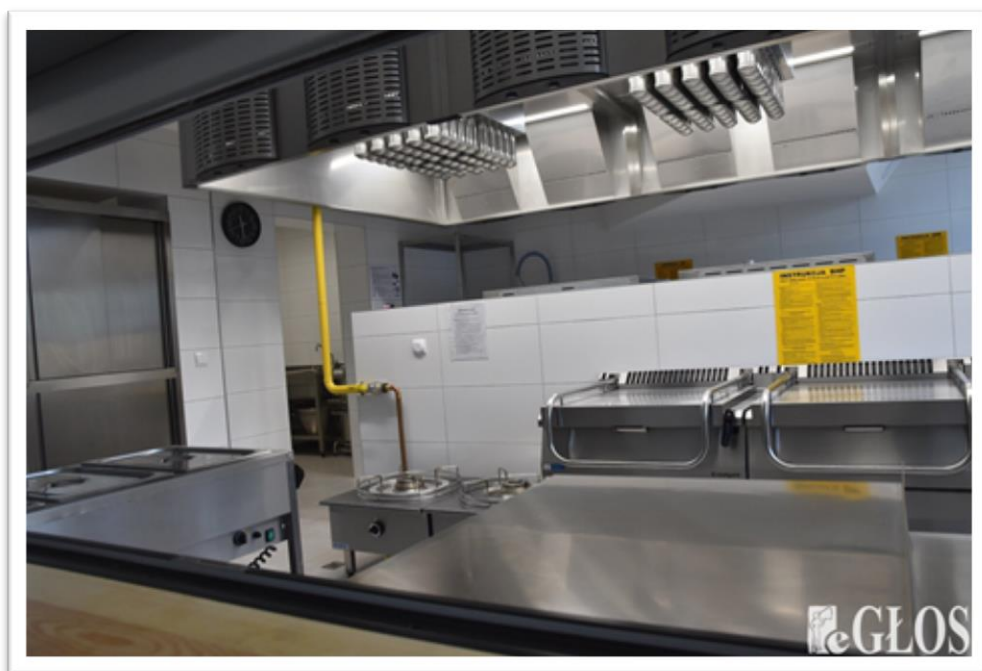
- Budowa wiaduktu nad torami PKP w ciągu ulic Zwierzynieckiej i Piłsudskiego, Skierniewice,

Rysunek 3 Wiadukt nad torami PKP w ciągu ulic Piłsudskiego i Zwierzynieckiej w Skierniewicach

Źródło: https://www.rynekinfrastruktury.pl/img/2022052080817skierniewice3.jpg_590-400.jpg

- Pomieszczenia świetlicy i kuchni na terenie Szkoły Podstawowej Nr 2, Skierniewice,

Rysunek 4 Pomieszczenie kuchni w Szkole Podstawowej Nr 2 w Skierniewicach

Źródło: https://eglos.pl/img/artykuly/nowa-kuchnia-i-stolowka-w-szkole-podstawow_597021_3.jpg

- Budynek handlowo-usługowy DINO Kaczorów,
- Budynek handlowo-usługowy DINO Białynin,
- Budynek biurowy i budynek izby edukacyjnej Nadleśnictwo Skierniewice,

Rysunek 5 Wizualizacja budynku Nadleśnictwa Skierniewice

Źródło: <http://wojart.com/wp-content/uploads/2021/02/nadlesnictwo.jpg>

- Punkt Przedszkolny „Kraina Przyjaźni” Miedniewice, gm. Skierniewice,
 - Budynek handlowo-usługowy DINO Skierniewice,
 - Punkt Przedszkolny „Garnizonki BIS” Skierniewice,
 - Niepubliczny Żłobek „Dębowe Misie”, Dębowa Góra, gm. Skierniewice,
 - Punkt Przedszkolny „Kraina Przyjaźni” zlokalizowany w Szkole Podstawowej w Mokrej Lewej, gm. Skierniewice,
 - Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „DOM” Skierniewice.
1. Wydano 7 opinii dotyczących warunków bezpieczeństwa i higieny w placówkach oświatowych, szkołach, przedszkolach, punktach przedszkolnych, żłobkach.
 2. W 2022 r. do Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego nie wpłynął żaden wniosek dotyczący zrealizowanej inwestycji rolniczej w ramach wsparcia dla młodych rolników, finansowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
 3. W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, w miarę możliwości eliminuje się nieprawidłowości, które mogą mieć niekorzystny wpływ oraz stwarzać zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi na różnych etapach inwestycyjnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że stan sanitarno-higieniczny i rozwój infrastruktury miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego ulega z każdym rokiem poprawie. Dowodem tego są planowane przedsięwzięcia wpływające na ich rozwój, a Inspekcja Sanitarna odgrywa istotną rolę w sprawowaniu kontroli nad prawidłowością funkcjonowania tych inwestycji na nadzorowanym terenie.

IX. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność w zakresie **Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia (OZiPZ)** prowadzona była w oparciu o zapisy Art. 6 Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i polegała w znacznej mierze na aktywizacji środowisk przedszkolnych/szkolnych oraz społeczności lokalnej mającej na celu kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych (m.in.: upowszechnianie wiedzy wpływającej na ograniczanie bądź eliminację czynników, które szkodzą zdrowiu, modelowanie postaw na rzecz zdrowia, promowanie zdrowego stylu życia oraz kształtowanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych).

W 2022 r. w ramach działań programowych, pracownicy sekcji OZiPZ koordynowali 11 programów edukacyjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej, skierowanych do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Programy te obejmowały zakres profilaktyki palenia tytoniu, zażywania narkotyków, dopalaczy, promocji prawidłowego odżywiania i zdrowego stylu życia jak również profilaktykę zakażeń wirusami HBV i HCV odpowiedzialnymi za choroby tj. wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B) i wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C). Zakres części programów obejmował też profilaktykę czerniaka (nowotworu złośliwego skóry) i raka szyjki macicy.

Ponadto do działań programowych sekcji OZiPZ w roku 2022 należała również realizacja celów Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, skierowanego do ogółu społeczeństwa.

1. Zestawienie działań programowych za rok 2022:

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
1., „Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy”	Lokalny program edukacyjny dla dzieci przedszkolnych, obejmujący tematykę i naukę dokładnego mycia rąk mający na celu zwrócenie uwagi na to jak duże znaczenie ma higiena rąk w działaniach zapobiegawczych rozprzestrzenianiu się zakażeń wywołanych przez bakterie/wirusy oraz chorób pasożytniczych.	Dzieci w wieku przedszkolnym	9 przedszkoli 730 dzieci
2., „Czyste powietrze wokół nas”	Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.	Dzieci w wieku 5-6 lat	18 przedszkoli 559 dzieci
3., „Skąd się biorą produkty ekologiczne”	Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat, poruszający zagadnienia dotyczące zdrowego żywienia i żywności ekologicznej. Dzieci mają szansę nauczyć się skąd się biorą produkty ekologiczne dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny.	Dzieci w wieku 5-6 lat	9 przedszkoli 587 dzieci

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
4.,„Bieg po zdrowie”	Program edukacji antynikotynowej realizowany w klasach 4 szkół podstawowych.	Uczniowie szkół podstawowych	18 szkół 513 uczniów
5.,„Trzymaj Formę”	Program skierowany do uczniów klas 5-8 szkół podstawowych, którego celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej, poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz kształtowanie wiedzy konsumenckiej.	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	17 szkół 918 uczestników
6.,„Dopalaczom mówimy STOP- wybieramy zdrowie!”	Program skierowany do uczniów klas 7-8 szkół podstawowych i ich rodziców, którego głównym celem jest zapobieganie używaniu środków psychoaktywnych oraz kształtowanie odpowiednich zachowań zdrowotnych.	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	10 szkół 691 uczniów
7.,„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	Program edukacyjny realizowany w szkołach ponadpodstawowych. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych, związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.	Młodzież szkół średnich	4 szkoły 310 uczniów
8.,„Podstępne WZW”	Program edukacyjny przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Jest on odpowiedzią na wciąż pojawiające się przypadki zakażeń wirusowym zapaleniem wątroby typu B (HBV) i wirusowym zapaleniem wątroby typu C (HCV).	Młodzież szkół średnich	3 szkoły 307 uczniów
9.,„Znamię! Znam je?”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka skóry - czerniaka.	Uczniowie szkół średnich	4 szkoły 628 uczniów
10.,„Wybierz życie. Pierwszy krok”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń wirusem HPV.	Uczniowie szkół średnich	5 szkoły 251 uczniów
11. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS	<p>Podjęmowane działania w ramach programu mają na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiany postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie i życie.</p> <p>Działania zrealizowano poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2 spotkania z uczniami klas mundurowych Zespołu Szkół w Bolimowie – pogadanka, dystrybucja materiałów. Wywiad na temat HIV/AIDS w ramach Światowego Dnia AIDS udzielony w radiu RSC przez PPIS w Skierniewicach oraz pracownika OZiPZ. Koordinacja na poziomie lokalnym działań związanych z organizacją Olimpiady Wiedzy nt. HIV/AIDS. Zamieszczanie na profilu PSSE na Facebooku materiałów edukacyjno-informacyjnych na temat HIV/AIDS, rozpowszechnianie Kampanii pn.: „<i>Jedyny Taki Test</i>” . Dystrybucja ulotek/materiałów edukacyjnych, poradnictwo na temat HIV i AIDS podczas lokalnych wydarzeń. 	Osoby dorosłe, młodzież	12048 osób

2. Zestawienie działań nieprogramowych za rok 2022:

Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Bezpieczny wypoczynek letni dzieci i młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział zastępcy PPIS w Skierniewicach oraz pracowników OZiPZ w spotkaniu zorganizowanym z okazji Dnia Dziecka w Sz. P w Godzianowie – prelekcja na temat bezpieczeństwa podczas wakacji, dystrybucja ulotek. 2. Opracowanie, wydruk i dystrybucji podczas spotkań i wydarzeń lokalnych materiałów edukacyjnych i kolorowanek nt. bezpiecznego przebywania na słońcu, zasad bezpiecznego zachowania w lesie, jakości wody w fontannach, pierwszej pomocy w czasie upałów. 3. Współuczestnictwo w wydarzeniu pn. „Kosmiczny Dzień Dziecka „organizowanym przez UM Skierniewice wystawienie stoiska PSSE - dystrybucja ulotek, poradnictwo, kolorowanki oraz quiz dla dzieci. 4. 2 spotkania z dziećmi uczestniczącymi w półkoloniach letnich oraz 2 spotkania z uczestnikami obozów harcerskich - pogadanki nt. bezpieczeństwa podczas wakacji Przekazanie dzieciom wiedzy na temat negatywnych skutków jakie niosą dopalacze i tzw. „nowe dopalacze” czyli napoje energetyczne. 5. Organizacja stoiska oświatowego podczas Pikniku Rodzinnego z Okazji Święta Policji pn. „Razem Tworzymy Bezpieczne Skierniewice”. Quiz dla dzieci, dystrybucja ulotek i materiałów informacyjnych. 6. Cykliczne zamieszczenie grafiki i informacji tekstowych dot. bezpieczeństwa podczas wakacji na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice. 	<p style="text-align: center;">Dzieci przedszkolne, uczniowie szkoły podstawowej, dzieci na półkoloniach i obozach harcerskich. Ogół społeczeństwa.</p>	12289
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział przedstawicieli PSSE w Skierniewicach w Sympozjum zorganizowanym w Warszawie z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach oraz Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach. 2. Przygotowanie plakatu informacyjnego nt. lekooporności i wystawienie go w holu PSSE Skierniewice. 3. Organizacja wystawy w siedzibie PSSE dotyczącej lekooporności. 4. Udział pracowników PSSE Skierniewice w akcji „Go BLUE for AMR”. 5. Przekazanie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach/Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach (plakat, ulotki, wystawę nt. lekooporności w formie plików pdf) do nadzorowanych przychodni POZ, szpitala w Skierniewicach, domów pomocy społecznej, hospicjum oraz placówek oświatowych. 6. Zamieszczanie materiałów na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice. 	<p style="text-align: center;">Pracownicy PSSE Skierniewice, Placówki oświatowe/ochrony zdrowia/pomocy społecznej Ogół społeczeństwa.</p>	8336

Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Promocja szczepień ochronnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współorganizacja konkursu plastycznego organizowanego przez Urząd Miasta Skierniewice i Komendę Miejską Policji w Skierniewicach skierowanego do dzieci i młodzieży na hasło i logotyp promujący szczepienia przeciwko Covid-19. 2. Wywiady Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) w Skierniewicach w lokalnym radio RSC na temat szczepień ochronnych. 3. Wydruk i dystrybucja plakatów/ulotek w języku ukraińskim promujących szczepienia ochronne do POZ, szpitala, miejsc pobytu uchodźców oraz podczas lokalnych wydarzeń. 4. Współorganizacja wraz z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną (WSSE) w Łodzi kampanii promującej szczepienia przeciwko Covid-19 w autobusach miejskich miasta Skierniewice i lokalnym radio RSC. 5. Spotkanie i pogadanka z rodzicami/opiekunami dzieci z Ukrainy nt. szczepień ochronnych dzieci. 6. Zamieszczanie materiałów informacyjno-edukacyjnych na stronie internetowej i w mediach społecznościowych w związku z obchodami Światowego Tygodnia Szczepień. 	Ogół społeczeństwa	29893
Działania w ramach profilaktyki palenia tytoniu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie z uczniami Zespołu Szkół nr 3 w Skierniewicach i przeprowadzenie wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach pogadanki na temat palenia papierosów oraz e-papierosów ich wpływu na zdrowie oraz mechanizmu powstawania uzależnienia od nikotyny. 2. Współorganizacja wspólnie z Komendą Miejską Policji w Skierniewicach oraz Urzędem Miasta Skierniewice konkursu plastycznego w ramach akcji profilaktyczno-edukacyjnej pn. „Młodość bez uzależnień”. 3. Opracowanie ulotki informacyjnej dotyczącej możliwości leczenia uzależnienia od nikotyny w ramach środków refundowanych przez NFZ. 4. Zamieszczanie materiałów edukacyjno-informacyjnych na temat szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów (obchody Światowego Dnia Rzucenia Palenia, Światowego Dnia Bez Papierosa) na stronie oraz Fb PSSE. 	Uczniowie szkół podstawowych/ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice. Nauczyciele. Osoby dorosłe, młodzież. Ogół społeczeństwa.	1818
Działania w zakresie profilaktyki innych uzależnień	<p><u>Alkohol</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i umieszczenie na Facebooku materiału informacyjnego na temat Alkoholowego Zespołu Płodowego (FAS) oraz innych zagrożeń jakie niesie ze sobą spożywanie alkoholu wśród społeczeństwa, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży. <p><u>Dopalacze</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pogadanki na półkoloniach letnich, dystrybucja ulotek informacyjnych do szkół. 2. Zamieszczanie informacji o negatywnych skutkach ich spożywania na stronie PSSE i Facebooku, zwracanie uwagi na problem tzw. „nowych dopalaczy” czyli napoi energetycznych. <p><u>Uzależnienia behawioralne</u> 1. Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień od mediów elektronicznych (Internet, TV, telefony komórkowe) – strona/Fb PSSE, spotkania z dziećmi i młodzieżą.</p>	Ogół społeczeństwa. Dorośli, dzieci i młodzież, nauczyciele, pedagodzy.	3005

Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Profilaktyka chorób zakaźnych w tym chorób odzwierzęcych i pasożytniczych	1. Opracowanie i udostępnianie na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PSSE informacji na temat gruźlicy w tym gruźlicy wielolekoopornej, WZW typu B i C, kleszczowego zapalenia mózgu, wścieklizny, owsicy, wszawicy oraz chorób tropikalnych (malaria, denga, żółta febra i inne) i ich profilaktyki.	Ogół społeczeństwa.	940
Działania w ramach promocji higieny jamy ustnej - profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	1. Opracowanie materiałów edukacyjnych i prezentacji promujących higienę jamy ustnej; 2. 2 spotkania i pogadanki z dziećmi (szkoła podstawowa i przedszkole) Przeprowadzenie praktycznego instruktażu mycia zębów przy pomocy modelu szczęki oraz szczoteczki do mycia.	Dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej	74
Profilaktyka zatruc grzybami	1. Opracowanie i zamieszczenie na stronie internetowej oraz cyklicznie w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice materiałów informacyjnych (m.in.: kodeks grzybiarza, jak przygotować się do grzybobrania i inne); 2. Opracowanie kolorowanek dla dzieci o leśnej tematyce (m.in. kolorowanki wybranych grzybów jadalnych i niejadalnych); 3. Dystrybucja ulotek/materiałów informacyjnych podczas lokalnych wydarzeń.	Ogół społeczeństwa	346
Promocja aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania	1. Spotkanie, prelekcja PPIS w Skierniewicach z uczniami klas 4-8 Sz. P nr 9 w Skierniewicach z okazji „Ogólnopolskiego Dnia Marchewki”. 2. 2 spotkania, prelekcje z uczniami klas 1 Liceum Ogólnokształcącego im. B. Prusa w Skierniewicach. 3. Udział zastępcy dyrektora PSSE Skierniewice w jury I wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Zdrowiu zorganizowanego w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. F. Chopina w Skierniewicach. 4. Opracowanie materiału informacyjnego na temat prozdrowotnych właściwości kawy, pomidorów i orzechów - udostępnienie ich w mediach społecznościowych. 5. Propagowanie zalet żywności ekologicznej podczas 45 Skierniewickiego Świąta Kwiatów, Owoców i Warzyw. 6. Promocja i upowszechnianie materiałów edukacyjnych nt. kampanii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) „Wybieraj bezpieczną żywność”: ✓ Przygotowanie wystawy dotyczącej zdrowego i świadomego odżywiania. Wystawienie wystawy w siedzibie PSSE Skierniewice. ✓ Zamieszczenie materiałów dotyczących Kampanii na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice. ✓ Przeprowadzenie wśród pracowników PSSE Skierniewice dwóch wewnętrznych szkoleń na temat zagadnień ujętych w kampanii EFSA.	Dzieci i młodzież z placówek oświatowych. Pracownicy PSSE Skierniewice. Ogół społeczeństwa.	9321

Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Profilaktyka chorób nowotworowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i dystrybucja ulotki informacyjnej na temat dostępnych programów profilaktyki nowotworowej oraz karty DILO, badań profilaktycznych. 2. Udział w kolejnej edycji akcji: „Jak dbam tak mam” organizowanej przez UM Skierniewice/Stowarzyszenie Amazonki mającej na celu zwrócenie uwagi na znaczenie profilaktyki raka piersi u kobiet - instruktaż samobadania piersi na fantomie, dystrybucja ulotek, poradnictwo. 3. Opracowanie materiałów informacyjnych nt. raka szyjki macicy w związku z obchodami Europejskiego Tygodnia Profilaktyki Raka Szyjki Macicy. 4. Upowszechnianie Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem (Światowy Dzień Walki z Rakiem) – zamieszczanie materiałów edukacyjnych na stronie PSSE i w mediach społecznościowych. 5. Dystrybucja ulotek i poradnictwo dotyczące profilaktyki czerniaka podczas lokalnych wydarzeń organizowanych w mieście Skierniewice. 	Ogół społeczeństwa. Pracownicy PSSE Skierniewice	1576

Działania Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE Skierniewice w 2022 r. obejmowały również propagowanie wiedzy dotyczącej czynników wpływających na zdrowie psychiczne dzieci, osób dorosłych i osób starszych (higiena snu i odpoczynku), profilaktykę otyłości (zdrowe odżywianie, aktywność fizyczna), profilaktykę urazów i upadków, pierwszej pomocy oraz wiele innych wchodzących w zakres objęty szeroko rozumianym pojęciem zdrowia publicznego.

Sekcja OZiPZ podejmowała też współpracę w innych działaniach PSSE w Skierniewicach w szczególności z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży, Sekcją Żywności i Żywienia, Nadzorem Epidemiologicznym i Higieną Pracy.

W ramach działalności sekcji nawiązano współpracę z jednostkami zewnętrznymi m.in. Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Urzędem Miasta Skierniewice, Komendą Miejską Policji w Skierniewicach, radiem RSC, Miejskim Zakładem Komunikacji w Skierniewicach, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Skierniewicach.

Prowadzono również działania związane z trwającym konfliktem zbrojnym na Ukrainie i zwiększoną liczbą uchodźców napływających do naszego kraju. Były to działania informacyjno-edukacyjne (dystrybucja ulotek w języku ukraińskim dot. zasad higieny i bezpieczeństwa żywności, szczepień ochronnych i obowiązującego w Polsce kalendarz szczepień, profilaktyki HIV/AIDS oraz profilaktyki wszawicy) w ośrodkach pobytu zbiorowego dla uchodźców, poradniach POZ, placówkach oświatowych. Jak również działania monitorujące liczbę i miejsca zorganizowanego pobytu dla uchodźców z Ukrainy.

3. Dokumentacja fotograficzna przykładowych działań prowadzonych w 2022 r. przez OZiPZ PSSE Sk-ce.

PSSE w Parku Miejskim w Skierniewicach.

Ryc. 1,2. „Kosmiczny Dzień Dziecka” stoisko

Ryc. 3 Obchody Święta Rodziny pn. „Kocham las, a on nas” stoisko PSSE w Strobowie.

Ryc. 4 Instruktaż mycia zębów podczas spotkania z uczniami klasy 1 w Szkole Podstawowej nr 2 w Skierniewicach.

Ryc. 5 Stoisko PSSE Sk-ce podczas Pikniku Rodzinnego z Okazji Święta Policji pn. „Razem Tworzymy Bezpieczne Skierniewice”

Ryc. 6 45 Skierniewickie Święto Kwiatów Owoców i Warzyw (SSKOiW), stoisko w hali OSiR.

Ryc. 7, 8 Hala OSiR, IV edycja akcji "Jak dbam tak mam", stoisko dot. profilaktyki raka piersi.

Ryc.9 Wystawa na temat antybiotykooporności w siedzibie PSSE Skierniewice

Ryc. 10 Udział pracowników PSSE Sk-ce w akcji „Go BLUE for AMR”

Ryc. 11 Diecezjalne Niepubliczne Przedszkole im. Św. Rodziny w Skierniewicach – spotkanie dotyczące higieny jamy ustnej i profilaktyki próchnicy.

X. DZIAŁALNOŚĆ PIONU ODDZIAŁU LABORATORYJNEGO

Oddział Laboratoryjny jest komórką organizacyjną wyodrębnioną w strukturze Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach. Ma za zadanie wspomagać wykonywanymi badaniami i pomiarami działalność kontrolną Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Działa na podstawie Statutu nadanego przez Wojewodę Łódzkiego, regulaminów oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Oddział Laboratoryjny działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej woj. łódzkiego i wykonuje badania i pomiary dla potrzeb woj. łódzkiego, a głównie dla potrzeb miasta Skierniewice i powiatów: skierniewickiego, łowickiego, łęczyckiego, kutnowskiego, rawskiego, a także dla Klientów zewnętrznych.

Są to badania i pomiary:

- w środowisku pracy,
- wody, wody do spożycia,
- żywności,
- produktów kosmetycznych,
- epidemiologiczne.

Zadania **Oddziału Laboratoryjnego** realizowane są w czterech Pracowniach:

- Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy
- Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych
- Pracownia Analiz Instrumentalnych
- Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży

W **Oddziale Laboratoryjnym** zapewniony jest wysoki poziom usług poprzez realizację badań i pomiarów zgodnie z ustalonymi metodami, wynikającymi z obszarów regulowanych prawnie i wymaganiami Klienta oraz zatrudnianie fachowego personelu, który wykonuje powierzone zadania sumiennie i terminowo, stosując aktualne przepisy prawa i zachowując obiektywność, bezstronność oraz jawność działań oraz równe traktowanie wszystkich Klientów. Wyniki badań i pomiarów są rzetelne, wiarygodne i odpowiednie do zamierzonego wykorzystania.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji od **25.10.2004 r.**

Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 540

AB 540

Ostatnia ocena PCA odbyła się w dniach 20 – 21 czerwca 2022r. Potwierdziła ona kompetencje Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Skierniewicach do wykonywania badań i pomiarów.

Szczegółowy zakres badań akredytowanych znajduje się w Zakresie Akredytacji Laboratorium Badawczego *AB-540* dostępnym w siedzibie stacji oraz na stronie www.pca.gov.pl

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach jest członkiem KLUBU POLSKICH LABORATORIÓW BADAWCZYCH POLLAB zarejestrowanym pod numerem **634** oraz posiada wpis do ewidencji laboratoriów Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych woj. łódzkiego pod numerem **1280**.

Uwzględniając specyfikę realizowanych działań poszczególnych Pracowni **Oddział Laboratoryjny** wykonuje niżej wymienione badania/pomiary oraz pobieranie próbek:

PRACOWNIA BADAŃ ŚRODOWISKOWYCH i ŚRODOWISKA PRACY

- badania fizyczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania chemiczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania mikrobiologiczne wody do spożycia, wody mineralnej, wody na pływalniach i z kąpielisk,
- badania organoleptyczne wody do spożycia i wody mineralnej,
- pobieranie próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- badania pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- pomiary hałasu w środowisku pracy,
- pomiary drgań działających na organizm człowieka przez kończyny górne i drgań o ogólnym działaniu na organizm człowieka w środowisku pracy,
- pomiary mikroklimatu w środowisku pracy,
- pomiary natężenia oświetlenia w środowisku pracy,
- pobieranie próbek do oceny narażenia zawodowego na pyłowe czynniki szkodliwe dla zdrowia,
- ocena narażenia pracowników w zakresie badanych czynników szkodliwych dla zdrowia.

Badania wody

- Klient zewnętrzny

Zrealizowano **89** zleceń - przebadano **126** próbek, w tym mikrobiologicznie **116** próbek (99 próbek wody do spożycia, **7** próbek wody ciepłej, 10 próbek wody z kąpieliska). Parametry chemiczne oznaczono w **24** próbkach, parametry fizyczne oznaczono w **37** próbkach, w tym analizie sensorycznej poddano **27** próbek. Wykonano łącznie **775** oznaczeń: **415** mikrobiologicznych, **185** chemicznych, **175** fizycznych, w tym wykonano **47** oznaczeń sensorycznych. Pracownicy OL pobrali **101** próbek mikrobiologicznych wody (94 próbki wody do spożycia, 4 próbki wody z kąpieliska, 3 próbki wody ciepłej).

23 próbki (22 próbki wody do spożycia i 1 próbka wody ciepłej) zostały zakwestionowane, z uwagi na fakt, iż nie odpowiadały wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017 poz. 2294).

**Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem
zewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy
(badania wody) w 2022 r.**

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Próbki pobrane	Próbki zbadane		Badania					Oznaczenia				
			Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / sensoryczne /oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Woda do spożycia	22	94	109	99	24	99	37	27	160	185	386	175	47	746
Woda ciepła	1	3	7	7	0	9	-	-	9	-	9	-	-	9
Kąpieliska	0	4	10	10	0	10	0	0	10	0	20	0	0	20
Razem	23	101	126	116	24	118	37	27	179	185	415	175	47	775

- Klient wewnętrzny - komórki organizacyjne pionu nadzoru sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego realizujące działalność kontrolną i współpracujące z Oddziałem Laboratoryjnym PSSE w Skierniewicach.
Liczba próbek wody zaplanowana w rocznych:
 - harmonogramach pobierania próbek wody z pływalni: 37 próbek (**37 próbek zbadanych**),
 - harmonogramach pobierania próbek wody ciepłej w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella*: woda do spożycia – 98 próbek (**95 próbek zbadano**), woda z pływalni – 27 próbek (**25 próbek zbadano**),
 - harmonogramach pobierania próbek wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli: 3 (**liczba próbek zbadanych – 6**),
 - planach działania w zakresie poboru próbek wody do spożycia:
 - monitoring kontrolny (parametry grupy A): 571 próbek (**551 próbek zbadanych**)
 - monitoring przeglądowy (parametry grupy B): 140 próbek (**141 próbek zbadanych**)

W 2022 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zbadano łącznie **1050** próbek, z czego mikrobiologicznie **1031** próbek, parametry fizyczne oznaczono w **779** próbkach, parametry chemiczne oznaczono w **195** próbkach, oceniono sensorycznie **715** próbek.

Wykonano łącznie **11955** oznaczeń: **3014** mikrobiologicznych, **4572** chemicznych, **4369** fizycznych, w tym wykonano **1430** oznaczeń sensorycznych. **139** próbek wody (133 próbki wody do spożycia, 3 próbki wody ciepłej do spożycia, 2 próbki wody z pływalni) zostało zakwestionowanych, gdyż nie odpowiadały wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017 poz. 2294) oraz wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015 poz. 2016 z późniejszymi zmianami).

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (badania wody) w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki/Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania					Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Woda do spożycia	133	871	863	159	863	740	715	1762	4282	2765	4315	1430	11362
Woda ciepła	3	118	118	0	125	0	0	125	0	125	0	0	125
Baseny	2	37	37	36	37	36	0	109	290	112	51	0	453
Kąpieliska	0	6	6	0	6	0	0	6	0	12	0	0	12
Razem	138	1032	1024	195	1031	776	715	2002	4572	3014	4366	1430	11952

Wykonano pomiary hałasu komunalnego w ramach skargi w domu prywatnym - pomiary wykonane w **3** punktach (**18** pomiarów).

Badania środowiska pracy

- Klient zewnętrzny

Zrealizowano **15 zleceń** – przeprowadzono pomiary na **65** stanowiskach, zbadano **331** próbek, wykonano **171** oznaczeń. **10** próbek/stanowisk zakwestionowano z uwagi na przekroczenia wartości dopuszczalnych NDN hałasu

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (środowisko pracy) w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Ilość zakładów	Ilość stanowisk	Próbki pobrane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Fizyczne	10	15	65	331	344	65	171

- Klient wewnętrzny

Zgodnie z rocznymi harmonogramami:

- ✓ liczba zakładów zaplanowana: **11 (w 11 przeprowadzono pomiary)**
- ✓ liczba zaplanowanych stanowisk: **53 (pomiary zrealizowano na 53)**
- ✓ liczba pobranych próbek: **344**
- ✓ liczba wykonanych oznaczeń fizycznych: **141**

2 próbki/stanowiska zakwestionowano z uwagi na przekroczenie wartości dopuszczalnych NDN hałasu

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (środowisko pracy) w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Ilość zakładów	Ilość stanowisk	Próbki pobrane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Fizyczne	2	11	53	344	344	53	141

PRACOWNIA BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH I PRZYGOTOWANIA PODŁOŻY

- badania wirusologiczne,
- badania bakteriologiczne w kierunku schorzeń jelitowych i pozajelitowych,
- badania w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego,
- badania lekowrażliwości bakterii chorobotwórczych,
- badania biologicznych wskaźników skuteczności sterylizacji,

- wykonywanie badań czystościowych,
- sporządzanie podłoży i odczynników,
- przygotowywanie szkła laboratoryjnego do badań mikrobiologicznych i chemicznych.

- Klient wewnętrzny:

Wykonano **2240** badań, **4488** oznaczeń (ogniska zatruc pokarmowych, styczność z chorym, ozdrowieńcy, nosiciele, nosicielstwo SS uczniów i studentów). W 104 badanych próbkach wykryto pałeczki *Salmonella*.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży w 2022 r.

Kategoria	Liczba przebadanych próbek	Wykryto
Ogniska zatruc pokarmowych	4	Nie wykryto patogenów bakteryjnych
Ozdrowieńcy	141	W 54 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosiciele	165	W 37 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Styczność z chorym	198	W 11 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosicielstwo SS uczniów i studentów	1728	Nie wykryto pałeczek <i>Salmonella</i> , <i>Shigella</i>
Rotawirusy i adenowirusy ognisko zatrucia	4	Nie wykryto antygenów tych wirusów

- Klient zewnętrzny:

Wykonano **7544** badania, **15288** oznaczeń (badania na nosicielstwo SS, chorych z biegunką, badania w zakresie bakteriologii ogólnej, badania biologicznych wskaźników sterylizacji -Sporali S i A, wirusologiczne i parazytologiczne).

W zakresie badań od Klientów zewnętrznych od osób chorych z biegunką - w 2 próbkach wykryto pałeczki *Salmonella*. W zakresie badań biologicznych wskaźników sterylizacji - Sporal S i A – nie było próbek zakwestionowanych.

W zakresie badań zleconych na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*, *Shigella* (badania laboratoryjne do celów sanitarno-epidemiologicznych) wykonywanych w związku z podejmowaniem pracy przebadano łącznie **6933** próbki od **2311** osób. W 6 próbkach od 2 osób wykryto pałeczki *Salmonella* (*S. Enteritidis* i *S. Infantis*).

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki zakwestionowane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Nosicielstwo SS	6	6933	6933	13866
Bakteriologia schorzeń jelitowych	2	58	58	254
Bakteriologia ogólna	14	657	509	1095
Wirusologia	5	29	29	58
Parazytologia	1	15	15	15
Razem	28	7692	7544	15288

PRACOWNIA BADAŃ ŻYWNOŚCI I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

- badania chemiczne i fizyczne żywności,
- badania biologiczne i mikrobiologiczne żywności,
- badania organoleptyczne żywności,
- badania mikrobiologiczne i chemiczne produktów kosmetycznych.

• Klient wewnętrzny:

Przebadano **850** próbek środków spożywczych, w tym:

- mikrobiologicznie – **614**, z czego w **46** próbkach stwierdzono obecność zanieczyszczeń mikrobiologicznych
- chemicznie – **193**, z czego wyniki w **4** próbkach zawierały wartości przekroczone
- biologicznie – **107**, z czego **1** próbka zawierała zanieczyszczenia biologiczne
- fizycznie – **100**
- organoleptycznie – **843**.

W minionym roku zbadano **59** próbek produktów kosmetycznych, w tym dokonano analizy pod kątem:

- mikrobiologicznym w **30** próbkach produktów kosmetycznych,
- chemicznym w **45** próbkach produktów kosmetycznych.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki / Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania						Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne / biologiczne	Fizyczne / sensoryczne / oznakowanie	W tym oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Żywność	31	850	614	207	1321	1612	579	843	3140	323	4550	1335	988	6208
Produkty Kosmetyczne	0	59	30	45	180	58	58	0	283	185	360	0	0	545
Razem	31	909	644	252	1501	1670	637	843	3423	508	4910	1335	988	6753

• Klient zewnętrzny:

Zrealizowano **27** zleceń, w ramach których zbadano **62** próbki, z czego **12** próbek zawierało zanieczyszczenia mikrobiologiczne i **9** próbek wykazywało niewłaściwe cechy organoleptyczne.

Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych wykonywała również badania w zakresie oceny sensorycznej, próbek dostarczanych przez Klientów zarówno do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi jak i do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych województwa łódzkiego. W ramach urzędowej kontroli w 2022 r. zbadano sensorycznie **85** próbek.

W związku z interwencjami konsumentów zbadano **37** próbek, z czego w **2** próbkach wystąpiły zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania						Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne / biologiczne	Fizyczne / sensoryczne / oznakowanie	W tym oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Żywność	0	61	56	6	134	47	16	20	187	7	453	53	31	513

PRACOWNIA ANALIZ INSTRUMENTALNYCH

- badania metali w próbkach środowiskowych techniką ETAAS, FAAS, FAES, HGAAS,
- badania związków chemicznych w próbkach środowiskowych techniką GC,
- badania związków chemicznych w próbkach żywności i produktów kosmetycznych techniką HPLC.

• Klient wewnętrzny

Wykonano **3090** oznaczeń w ramach **526** próbek, w tym:

- metodą GC – **177**
- metodą ASA - **154**
- metodą HPLC – **195**

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Analiz Instrumentalnych w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
GC	177	177	908
ASA	154	154	1756
HPLC	195	195	426
Razem	526	526	3090

• Klient zewnętrzny

Wykonano **128** oznaczeń w ramach **34** próbek, w tym:

- metodą GC – **4**
- metodą ASA – **28**
- metodą HPLC – **2**

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Analiz Instrumentalnych w 2022 r.

Rodzaj badania	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
GC	4	4	19
ASA	28	28	105
HPLC	2	3	4
Razem	34	35	128

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej PSSE w Skierniewicach w 2022 r. (01.01.2022 – 31.12.2022)

w zakresie wykonywanych badań na rzecz miasta Skierniewic, powiatu skierniewickiego oraz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. łódzkiego.

Rodzaj działalności	Liczba zbadanych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	mikrobiologicznych
Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy	1176 (woda)	2184 (woda)	4757	4544 (woda)	3429
	675 (środowisko pracy)	118 (środowisko pracy)		312 (środowisko pracy)	
Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych	970	3610	515	1388	5363
Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży	9932	9784	-	-	19776
Pracownia Analiz Instrumentalnych	560	561	3218	-	-
RAZEM ODDZIAŁ LABORATORYJNY	13313	16257	8490	6244	28568

Podsumowanie

W 2022 r. w **Oddziale Laboratoryjnym** przebadano w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego ogółem **4543** próbki, z czego **276** było zakwestionowanych (6,07% zbadanych próbek).

W ramach współpracy z Klientem zewnętrznym przebadano ogółem **8210** próbek, z czego **61** było zakwestionowanych (0,74% zbadanych próbek).

Podczas oceny przeprowadzonej przez Polskie Centrum Akredytacji, która odbyła się w dniach 20-21.06.2022 r. **Oddział Laboratoryjny** PSSE w Skierniewicach uzyskał akceptację rozszerzenia zakresu akredytacji o badanie 6 parametrów mikrobiologicznych tj. obecność *Pseudomonas aeruginosa*; obecność *Staphylococcus aureus*; obecność *Escherichia coli*; obecność *Candida albicans*; liczba bakterii tlenowych mezofilnych; liczba drożdży i pleśni w produktach kosmetycznych. Oddział Laboratoryjny jest jedynym akredytowanym Laboratorium Inspekcji Sanitarnej w Polsce, które wykonuje powyższe oznaczenia zgodnie z najnowszymi wydaniem norm badawczych.

Poza bieżącą działalnością laboratoryjną, aktywnie i z dużym zaangażowaniem pracownicy Oddziału Laboratoryjnego w 2022 r. uczestniczyli w pracach na rzecz przeciwdziałania i zapobiegania rozprzestrzeniania zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2.